

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

iii

de offentlige Examinier

i

Odense Cathedralsskole

i Juni og Juli 1859.

Indbydelseskrift

til

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

Odense Cathedralskole

i Maret 1859.

Indhold:

1. Bidrag til Skolens Historie, femte Hefte.
2. Skoleefterretninger.

O d e n s e .

Trykt i Byens Stiftsbogtrykkeri hos M. C. Hempel.

B i d r a g

iii

Odense Cathedralsskoles Historie.

Femte Hefte.

Actstykker henhørende til Disciplinens Historie.

1. Skolens ældste Love.
2. Kongelige Rescripter om den Discipel, som havde forstrevet sig til Djævelen.
3. Skoleretsfag angaaende nogle Spillere.

I.

Odense Skoles ældste Lov.

Dette Actstykke er vel udgivet tidligere af A. F. Møller i et Program, som udkom 1819; men dette Program er nu saa sjældent, at vistnok kun Faa kjende det eller ere i Besiddelse deraf, og jeg antager derfor, at de, som interessere sig for Skolevæsenets og navnlig denne Skoles Historie, ikke ville være utilfredse med at see disse Love, som baade ere ældre end nogen anden Skoles her i Landet og i sig selv ere saa mærkelige og karakteristiske, optagne i Samlingen af de Afhandlinger og Actstykker, som skulle bidrage til at oplyse Skolens Tilstand i forrige Tider. Jeg har, ligesom Møller, udgivet dem efter den Afskrift, der findes i Skolens Archiv foran Elias Mours saakaldte „Skolebog“ eller Regnskabsprotokol fra 1684; de ere skrevne med Mours egen Haand smukt og tydelig, dog ikke uden flere Skrivfeil, hvoraf Møller vel, uden videre at antyde det, har rettet en Deel, men han har tillige tilladt sig ikke saa vilkaarlige og unødvendige Forandringer. Mours Kilde har rimeligviis været en gammel auctoriseret Afskrift, som er gaaet i Arv til ham fra hans Formænd, maaskee næsten ligesaa gammel som den, der findes i det nu i Sverrig værende Haandskrift, hvilket jeg har omtalt i det nylig udkomne første Hefte af „Samlinger til Nyens Historie og Topographie“, men dog, saavidt det kan skjønnes ved Sammen-

ligning med det Brudstykke, Dr. P. W. Becker har afskrevet efter dette Haandskrift, neppe en Copie af samme. Nherup, som i sin Historie om de latinske Skoler i Danmark S. 47 ff. har givet et kort Udtog af Lovene, har benyttet en Afsskrift, som da tilhørte Revisor Andersen og som nu skal være i Christiania. Efter en Notice i denne Afsskrift skulle de være forfattede i Aaret 1578; men Nherup har senere meddeelt Mülert, at han efter en Angivelse, han havde fundet i Universitetsbibliothekets Exemplar af Magaards descriptio Othiniæ, ansaae det for rimeligere, at de ere fra Aaret 1572. At de fire første Afssnit ere fra Biskop Niels Jespersens Tid (1560—1587) og vistnok forfattede af ham selv, sees deels af indre Kjendetegn, Dvereenstemmelsen imellem dem og denne Biskops Synodalier, hvilken Dvereenstemmelse paa enkelte Steder endog er ordret (ifr. Pontoppidans Ann. eccl. III S. 374 og Blochs Syens Geisl. Hist. S. 25), deels af det udtrykkelige Vidnesbyrd, som indeholdes i et latinsk Digt, der findes foran Lovene i det svenske Haandskrift og hvis Forfatter er hans Formands Søn, Præsten Mag. Hans Tørgensen Sadolin (om hvem s. Bloch og Næraae F. G. S. S. 13 ff.) Digtet lyder efter Dr. Beckers Afsskrift saaledes:

In leges scholæ Othonianæ Epigramma M. Johan. Georgii Sadolini Wibergii.

Mens hominum, quæ non legum ratione movetur,

Hæc solet in mores degenerare feros.

Præcipue vero puerorum turba fatiscit,

Ni legum ductu nobile carpat iter.

Ergo scholas quisquis venerandis legibus ornat,

Hic studio præbet commoda multa suo.

Nicolaus Caspar merito tollendus honore,

Qui coelus teneros hac quoque parte iuvat.

Gnate Dei, pueros qui diligis ipse pusillos,

Æthere a parvum dirige tute gregem.

Proferet eximios tua sic Ecclesia fructus,

Agnoscutque tuum pectora sancta decus.

Det femte Afsnit: leges mensales er, som Overskriften viser, fra 1588, altsaa fra Biskop Jacob Madsens første Embedsaar, og rimeligviis skrevet af denne Biskop selv. I Maur's Bog findes tilsidst endnu et Stykke, der ikke synes at have staaet i den af Nyerup benyttede Afskrift og heller ikke kan staae i det svenske Haandskrift: „De Conrectore hoc amplius“ o: om Conrectors Pligter og Forhold til Rector og Hørerne. Dette Stykke kan ikke være ældre end 1617, i hvilket Nar Conrectoratet i Odense først blev oprettet, men er sandsynlig endog endeel yngre, og synes ikke at være eiendommeligt for Odense Skole, men af en eller anden Auctoritet med de samme Ord at være meddeelt alle de større Skoler, ved hvilke en Conrector blev eller var ansat. Da G. G. Tauber i sin Historia scholæ Arhusiensis S. 63 ff. har optaget dette Stykke, har jeg troet at kunne udelade det her; han angiver 1671 som dets Affattelsestid.

Disse gamle Love omtaler Aagaard i sin 1738 udgivne Descriptio Othinæ p. 33 som endnu værende i Kraft; Skoleforordningerne af 17de April 1739 og 11te Mai 1775 indeholdt vel nogle disciplinariiske Bestemmelser, hvorved disse Love modificeredes endeel, men man sporer dog deres Indslydelse indtil Reformen 1802, da Skolen fik nye Love. Den store Strengthed i Straffene, som Tidernes Naahed vel gjorde nødvendig, have de tilfælles med alle de andre gamle Skolelove, men tillige bære de Præg af en varm Følelse for Ungdommen, og der skinner en kjærlig Aand igjennem, som savnes næsten i alle andre Skolers

Løve, hvoraf nogle ellers have taget disse til Mønster; umiskjendelig er denne Lighed navnlig i Frederiksborgs omtrent 100 Aar yngre Løve, der findes i Bendtsens historiske Efterretninger om den lærde Skole ved Frederiksborg 1822 § 6.

Leges,

secundum quas sese gerant Ludi Magister et Hypodidascali scholæ Otheniensis, prout deo et suis maioribus respondere velint.

Quomodo præceptores erga discipulos suos affectos esse oporteat.

Quum citra controversiam sit, fideles quosque animorum præceptores in munus et officium parentum naturalium succedere, eorumque industriam circa scholasticam iuventutem cum fructu et dextre erudiendam impenso quodam studio pie imitari: decet ergo, ut in primis et ante omnia paternum erga discipulos suæ fidei commissos affectum vere induant scholæ nostræ Rectores, cumque bonis literis et moribus præcepta pietatis summa qua possunt fidelitate perpetuo coniungant, piæque de deo cogitationes animis eorum fideliter inserant. Hæc enim duo, paternus amor scilicet et pietatis studium ita sese in iuventutis libera educatione mutuo respiciunt, ut alterum sine altero nequiquam diu queat consistere.

Proximum est, ut discipulorum ingenia et mores ita diligenter observent, ut non modo eorum ingenia bonis literis cultiora reddantur, verum etiam illorum mores ad omnem humanitatem probe compositi deo ac piis omnibus quam maxime semper approbari possint.

Deinde ut in castigando modum teneant, ne vel lenitate nimia petulantium ingenia peiora reddant, vel liberalium mentes immoderata quadam austeritate a studiorum proposito incauti absterreant; modus siquidem in omnibus rebus optimus.

Postremo summopere etiam cavendum est, ne præceptores pravis exemplis vel inconsiderantia aliqua huic scholasticæ iuventuti scandalum obiiciant, unde illorum vel ingenia vel mores quoquo modo corrumpi possint, cogitantes sedulo illud Christi: *Ὡς ἰλλί, qui σκανδαλίση ἔνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ· συμφέρει αὐτῶ, ἵνα κρεμασθῆ ἄλος ὄνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῆ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.*

Quapropter in primis et ante omnia supremum scholæ nostræ Rectorem (ut cui primaria huius scholasticæ iuventutis cura est commissa) hortamur sedulo, ut seminarium hoc ecclesiæ filii dei paterno affectu et quacunque poterit fidelitate in pietatis honarumque artium studio ac honestatis officiis diligenter instituat, regat et promoveat. Insuper discipulorum mores et conversationem ita semper iusta disciplina prudenter observet, ut modis omnibus, semoto scandalo, quærat gloria dei huiusque scholastici gregis utilitas, salus et conservatio.

Cogitent insuper correctores*) sive hypodidascali nostri, haud minimam laborum ac molestiarum partem in iuventutis honesta educatione et informatione sibi relictam esse. Quocirca ipsos quoque fideliter monemus, ut

*) Dette Ord betyder her ikke Andet end Medlærere, Rectors „collegæ“ i Mod sætning til supremus scholæ rector ovenfor. Saaledes bruges i Kirkeordinantsen moderatores om samtlige Lærere.

se quisque in literaria hac palæstra vigilem præbeat et fidelem in curandis illis omnibus, quæ suum concernunt officium quæque ad iuventutis nostræ profectum facere videntur, ut omnia recte in schola, in templo et ubique gerantur.

Primum itaque omnium diligens habeatur horarum et prælectionum ratio, ne per incuriam sive negligentiam præceptorum in dies et horas animi discentium maximo cum studiorum dispendio misere defraudentur. Quare Ludimagister omnium primus horas prælectionum iuxta prius notatum ordinem*) observabit quam diligentissime, quo liberius suos collegas tardius ingredientes admonere queat. Nam statim, audito horæ signo, quilibet in sua classe comparere tenetur sub muleta pecuniaria inter ipsos constituta. Si quispiam hypodidascalorum legitima occupatione schola abesse cogatur, significabit Ludimoderatori suæ absentiae causam, ut proximum collegam substituat, qui eius nominè doceat; sin autem per negligentiam, vel ebrietate vel alia inhonesta occupatione detentus abfuerit, unde pueris eius fideli curæ commissis conquærendi occasio detur, nec speretur post iustam admonitionem emendatio, exclusionis poenam sustinebit. Præter labores et exercitia, bona fide curanda, unde pueri promoveri possunt, nihil prorsus in schola instituere vel facere præsumant hypodidascali, nisi conscio et approbante Ludimagistro.

Quemadmodum enim Rectori scholæ, ut superiori, in rebus honestis et licitis debetur ubique ab hypodidascalis honor et obedientia, ita vicissim eorum auctoritatem et

*) Her stiftes vel til Biskoppens Læseplan for Skolen (udg. i Iste Hefte af Samlinger til Høens Hist. og Topogr. S. 45 ff.).

commodum haud gravatim tueatur et promoveat bonus Ludimagister, quum nemo non, qui ratione regitur, in id ipsum facilis et promptus esse debeat. Verum ignavis et præfractis regulam præscribimus, qui nulla honesti et virtutis cogitatione permoventur; huiusmodi enim, si forte ad gubernationem coetus scholastici admissi fuerint, cognita semel atque iterum ipsorum rebellione et inobedientia, iudicio Superintendentis loco amovendi erunt.

Admonitionem itaque Rectoris scholæ candidè excipiant hypodidascali, emendationem haud gravatim promittentes, modo severiorem Episcopi vel Præpositi correctionem noluerint sustinere. Constituat Ludimoderator hypodidascalis mulctam quandam pecuniariam tolerabilem in poenam neglecti officii alteriusve inconvenientis facti, quod scholæ officium concernit, quæ pecunia in ipsorum communem usum suo tempore conferenda est.

Singuli hypodidascali suam septimanam in templo D. Canuti diebus Dominicis ad horam 12 et diebus precationum observent. Ab hac lege exemptus erit Ludimagister, quin [leg. quia] curam alioqui totius scholæ gerit.

Quilibet hypodidascalorum suos pueros in eadem parochia, cuius ipse diaconus est*), hospitantes tenetur, quoties opus fuerit, e schola in templum ac rursus a templo in scholam decenti ordine per plateas sine tumultu deducere eorumque mores inter eundem ac redeundum ubique diligenter observare.

Ludimoderator quoque per vices nunc ecclesiam hanc nunc aliam subinde visitare tenetur, quo rectius omnia, tam quæ ad cantus dispositionem quam ad discipulorum

*) De tre øverste Hørere vare Degne hver i et af Odense Byes tre Sogne.

mores ibidem formandos faciunt, ipsemet inspicere atque pro auctoritate queat corrigere. Auctoritatem et ius conferendi scholæ nostræ beneficia dignis et idoneis personis certas ob causas Ludimagistro concessimus, accedente tamen Præpositi approbatione (in absentia Episcopi), modo hac sua auctoritate non fuerit abusus.

Ludimagister singulis semestribus reddet Præposito rationem acceptæ et distributæ cereviciæ pro funeribus vel pecuniarum, quibus heredes cereviciam plerumque redimere solent, quo facilius æmulorum obsequia et calumniosas suspiciones vitare possit, ne schola nostra, in cuius subsidium hæc pecunia colligitur, sua portione defraudetur.

Pecunia, quam ostiatim colligunt scholastici in festis Martini et Nataliis sub iustam inter ipsos, Ludim. et hypod. distributionem cadat, hac servata proportione, ut primum universa summa in tres æquales partes dividatur, quarum duæ partes inter scholasticos distribuantur, habita personarum ratione, ut hactenus servatum est, residua pars Ludimagistro et hypodidascalis pro more cedat, ubi, observata priori divisione, una tertia Ludimoderatori detur, reliquis duabus in sortem hypodidascalorum cadentibus.

Caveant omnes, qui iuventuti gubernandæ præfecti sunt, si quando fuerint invitati ad nuptias, ne, posteaquam sponsam in thalamum iuxta consuetudinem honeste deduxerint, inter convivas remaneant, quin domum potius sese honeste conferant, ne ulterius commorando nocturnis potatoribus se reddant similes et nimix ingurgitationi sese tradentes honestatis omnes limites scelerate transgrediantur. Absit importuna et omnino nociva familiaritas, quam aliquis docentium in hac schola vel cum collegis suis vel scholasticis propter potandi consuetudinem aliave illicita

commercia sibi conciliare velit: hæc enim cum æqualibus contracta exemplo lædit, et cum inferioribus paulatim doctis auctoritatem diminuit aut etiam tollit. Quemadmodum enim honesta familiaritas nusquam non laudanda est, ita familiaritas importuna scandalo occasionem præbet, et nimia ubique contemptum parit.

Insuper et choreas ad tympanorum saltum compositas ducere, item pepla honestarum mulierum sive puellarum coronulas attingere aut earum capita veneranda histrionum more denudare nulla ipsis ratione permittatur: etenim morum rectores decet gravitas et constantia, siquidem levitate morumque dissolutione illis nihil unquam inconvenientius.

Si quidquam reprehensione dignum designaverint scholæ nostræ hypodidascali, quod cum honestate ac decore personæ vel officii eorum pugnare convincitur, respondebunt Præceptori et Præposito. Ludimagister vero censuræ Episcopi sui stabit, nisi notiorum [sic] aut enorme aliquid (quod deus avertat) commiserit: hoc enim generali Consistorio diudicandum relinquetur. Quocirca suam vocationem ita doctrina et moribus ubique exornabit, prout Deo Opt. Max. omnia intuenti respondere et conscientiam suam immaculatam conservare velit.

Leges poenarum,

quas servabunt posthac scholæ nostræ Rectores, quoties in delinquentes discipulos animadvertendum erit, ne iustæ disciplinæ modum pro subitis quandoque affectibus excedant.

Recte invehitur in nimium plagosos præceptores ipse Quintilianus, modum præscribens disciplinæ optimum, quum rationem teneræ ætatis haberi iubet, quos aliter tractandos censet, quam eos, qui feroces sunt et duri; nam præcep-

torum nimia sævitia plerumque perniciosa est. Quare limitandam esse huiusmodi disciplinam scholasticam, operæ pretium duximus, ne delicti modum excedat. Non enim ex subitis affectibus privato odio, sed pro delicti ratione in fontes animadvertendum est, ut recte monet poeta:

Parcere subiectis et debellare superbos.

Ius igitur castigandi per totam scholam penes Ludimagistrum erit, penes hypodidascalos tautummodo in cuiusque propria classe, nisi inter duodecimam et primam, ubi scholasticos indiscriminatim omnes (præter Ludimagistri) scholam sero ingredienti punit præsens hypodidascalus, qui eadem hora musicam curat. Item ius erit cuius hypodidascalo in aliorum absentia tumultuantes sub sua prælectione in reliquis classibus (Ludimagistri, ut diximus, excepta) pro auctoritate compescere, ut debitus honor et obedientia infimis pariter ac summis in hac schola docentibus æque ab omnibus discipulis merito habeatur.

Hic rursus Rectorem scholæ monemus serio, ne ulla ratione in petulantiam et contemptum discipulorum suæ classis erga hypodidascalos conniveat, sed horum ius et auctoritatem ubique ut propriam modis omnibus propagare, tueri atque defendere contendat. In privatis [sic] discipulorum accusationes et delicta (præter enormia) animadvertat quisque hypodidascalus in sua classe; enormia vero vel ad Ludimagistrum deferantur vel ex eius decreto ab ipsis etiam hypodidascalis puniantur.

Variant plerumque pro ratione delicti etiam delinquentium poenæ et castigationes. inter quas supremum tenent gradum proscriptio et flagellatio; hæc enim dociles, de quibus bene sperandum est, corrigit et emendat, illa vero insanabiles veluti fucos ab alveariis tandem late eiicit

et proturbat. Omne igitur delictum flagellatione puniendum certas ob causas sub disciplina [leg. disciplinam] Ludimagistri cadat.

Hæc disciplina vicesimam virgæ plagam (etiam in maxime notiora [sic] flagitia animadvertendo) nunquam excedat; enimvero satis plagas [leg. plagarum], ubi speratur emendatio, ubi vero spes nulla comparuerit, vix mille sufficient. Huiusmodi castigatione animadvertatur in sceleratos quosque discipulos et nebulones, scortatores, ebriosos, noctivagos percussores et clancularios fures, quorum factum nondum civili magistratui innotuit; item in discipulos, qui non rogata a præceptoribus venia neque monstrata iusta absentiae causa, publicis sacris, theologica lectione vel schola octiduum integrum et ultra abesse non verentur (hos enim discipulos vocitavit consuetudo scholæ), maxime vero omnium in divini nominis blasphematores atque præceptorum suorum, nec non magistratus utriusque contemptores, denique in legum atque statutorum scholæ nostræ violatores. Ii ex æquo omnes, nulla prorsus habita personarum sive conditionum ratione, in præscriptæ disciplinæ animadversionem pro magnitudine delicti merito incurrant, ac postea in gratiam recipiantur, modo emendationem serio promiserint; sin minus, publica Rectoris censura proscribantur, a magistratu civili latius puniendi.

Cum aliquoties etiam contingere solet [sic], ut in honesto scholasticorum coetu huiusmodi reperiantur (proh dolor) Sathanæ organa et ministri scelerum, qui excusso omni freno salutaris disciplinæ liberrime in quævis flagitia iis longe peiora pro sua libidine feruntur, omnemque exuentes pudorem aperto scandalo per homicidia, adulteria, puellarum deflorationem ac honestarum plerumque viduarum oppressionem, per furta insuper manifesta hanc

utcunque bene institutam rempublicam contaminant foedissime, ac dentibus æmulorum scholastici ordinis quam plurimos insontes et honestos discipulos misere lacerandos obiiciunt: tales profecto tamque deploratæ sortis scholasticos, sine gravi iudicio et consensu utriusque magistratus sub scholæ nostræ honestissima disciplina [leg. honestissimam disciplinam] nequaquam facile duximus esse recipiendos, ut [leg. at] ut oves morbidas longe ab hoc ovili exclusione potius seiungendos, quam paucorum scabie grex universus ex insperato tandem inficiatur: cum interim eorum lapsus, qui ex humana fragilitate, impostura Sathanæ vel malo etiam sodalitio ad tale quippiam (quod deus avertat) designandum unquam fuerint perducti, sub scholarum veteri et ubique percepta immunitate et disciplina æquiori iure tegi possint atque expiari, accedente tamen civilis magistratus approbatione, habitoque respectu personæ et ingenii eorum iuxta reliquas facti circumstantias, præsertim quorum vitæ etiam integritas ac morum honestas antea bonis viris quam maxime commendata fuerat atque perspecta.

Grandiores natu pro absentia unius aut alterius diei, nudatis humeris, tres virgæ ictus ferant, reliqui vero detectis natibus pro more puniendi sunt.

Pari punitione in alia quoque discipulorum errata et delicta (modo enormia non fuerint) animadvertendum est, habita ætatis, virium atque ingenii eorum ratione, quid possint ferre et quid ferre recusent.

Quare diligenter attendat prudens præceptor (ut antea monuimus), ne talis castigatio modum excedat vel parti alicui corporis aut membro, quod vel natura tegit vel caritas ipsa a verberibus defendit, damnum sive nocumentum aliquod inconsideranter inferat, præsertim cum

huiusmodi disciplina, alioqui summe necessaria, non in bonæ indolis et naturæ destructionem, sed in salutem magis et conservationem honestatis ac morum iuventutis scholasticæ, pio atque paterno affectu a deo et maioribus nostris naturaliter ordinata est certisque prudenter sancita legibus.

Usus ferulæ in classibus præsertim hypodidascalorum (ut in ordinatione Regia cautum est) sit interdictus, nisi forte contumax aut rebellis aliquis nebulo suo hypodidascalo insurgere audeat, ibi, ut licito ferulæ medio, idem cohiberi debet, ne alias id ipsum præstare præsumat. Reliqua discipulorum delicta, modo levia fuerint et communia, leviore etiam disciplina, iuxta scholæ consuetudinem, unica ferulæ aut virgæ plaga sunt expianda.

Constituantur etiam duo notarii*) in singulis templis, qui absentes et tumultuantes observent: hos postero die producent sub horam decimam, ut ab ipso Ludimagistro more solito castigentur. Sin autem dicti notarii in tumultus aut strepitum alicuius discipuli, cuiuscunque fuerit conditionis, conniverint (ut sæpe fit) vel ipsi huiusmodi confusionis causam dederint, convicti a Ludimagistro duplici poena sunt affligendi.

Sint præterea Coricæi**) ubique [in] schola et tem-

*) Om de her og i følg. Uffnit § 4 nævnte notarii jfr. min Uffh. om Skoletugtens Hist. (i Progr. for 1853) S. 16 og 24.

***) Denne søgte Betegnelse for Spioner, Lurere eller hemmelige Dypasfere og Angivere i Rector's Tjeneste findes ogsaa andensteds f. Ex. i Thor Degns viborgske Love sidste Uffnit § 10 (Hffft. paa Univibibl.). Ligeledes har jeg fundet dette Navn i et gammelt Skolereglement, der er aftrykket i Stettiner Gymnasium's Progr. for 1852 S. 31, og det synes at have været temmelig almindeligt i tydske Skoler's Love: jfr. A. Tholuck's das acad. Leben des 17ten Jahrh. Iste Abth. S. 173. Ordets Oprindelse angiver Strabo XIV. c. 1 p. 644 (T. III p. 181 Lauchnitz): Forbjerget Korykos paa den

plis et plateis, qui eos notent, qui vernacula lingua utuntur sive tumultum excitant: iis dabitur aliquid ex pecunia pauperum, ut eo sint diligentiores. Si discipulorum quispiam ob punitionem commeritam suam præceptorem coram parentibus vel amicis accusaverit eumque reddiderit odiosum, prima vice suscipiatur in gratiam, modo poenitudine ductus causam apud partem offensam in integrum restituerit; verum secundo vapulabit duplo: at tertia vice poenam proscriptionis, veluti seditiosus et turbator scholasticæ reipublicæ merito sustinebit.

Tabula habita modalis omni die Saturni ante prandium sub horam decimam, priusquam dimittatur schola, clara voce recensebitur. Bis singulis diebus sub decimam et quintam ad Ludimagistrum producentur annulatores et ultimi*), iusta ob delictum plaga afficiendi.

Appendix de iis, qui scholæ beneficiis gaudent.

1. Cum plurimi sint beneficiorum scholæ nostræ competitores, adeo importuni etiam, ut per varios intercessores sæpius non vereantur esse iis molesti, quibus potestas distribuendi hæc beneficia concessa est; publico

erhythraiffæ Halsvø i Jonien var i gamle Tider Sædet for farlige Sørøvere, der som Espioner adspredte sig i alle Havne for at faae at vide Kjøbmandskibenes Wei og Ladningernes Beskaffenhed, og derpaa samlede sig for at angribe dem, som havde rige Ladninger inde. Deraf blev det senere almindeligt at kalde enhver nysgjerrig Person og den, som søgte ved at lure at komme efter Hemmeligheder, en Κορυφαίος.

*) I de voborgske Love er der et heelt Capitel „de ultimo et annullatis“, hvoraf sees, at der ved det første Ord forstaaes dem, som komme sidst i Skolen eller Kirken, og ved det sidste dem, som paa Grund af slemme Forseelser, s. Ex. Sværgeren og Banden, maatte bære en Ring (om Halsen?); disse kaldtes ogsaa Asini, rimeligviis fordi der istedetfor Ringen ofte brugtes Billebet af et Hæsel eller Hæselhoved.

cautum est decreto, ne quispiam posthac ad ullum scholæ beneficium admittatur, nisi quem antea beneficiorum ordo legitimus et successio tetigerit. Hic ordo a classe Ludimagistri ad secundam quartæ classis decuriam inclusive tantummodo pertingat, nisi urgente necessitate, ubi personæ alicuius singularis ingenii, parentum vel fortunæ ratio ad aliam constitutionis huius dispensationem aliquando coegerit.

2. Qui parochias extra civitatem habent, finitis sacris, eadem vespera redire tenentur; sin excusationem pertexerint [sic], reddant Ludimagistrum de iusta occupatione certiozem, schedula a Pastore loci impetrata, modo poenam pro ratione temporis ac more [leg. moræ] subire noluerint.

3. Si eorum quisquam, qui scholæ beneficio sunt ornati, hisce legibus et statutis nostris non paruerit, sive in contrarium (ut est quorundam effrenis petulantia) quicquam designaverit, ei primus error iuxta delicti modum poena superius posita expiabitur: secundus ipsum a beneficio excludet, at error tertius, ubi non speratur emendatio, proscriptionis flagellum certo certius experietur.

4. Præficietur itaque singulis horum ordinibus notarius aliquis sive generalis deputator, qui reliquorum acta et mores diligenter attendat, errata emendet atque, ubi opus fuerit, querelas eorum iustas ac necessarias ad Præpositum vel Ludimagistrum lubens deferat, subinde etiam contumaces et refractarios, quos ipse in ordinem redigere non potest, palam proclamabit, ut convicti poena tandem commerita afficiantur. Sin autem deputator prænominatus suo non fuerit legitime functus officio, vel in alicuius etiam scelus et delictum pro suo affectu connerit neque quod iustum, fuerit [leg. fecerit], deponetur

ipse primum ut indignus ab officio, insuper et beneficio, quod tenet, iuste privabitur.

5. Conclsum est quoque ex consensu publico magistratus certas ob causas, ut qui bona venia hinc, schola relicta, vel ad academias vel alio sese conferre decreverint, infra acto vel ad summum quatuordecim dierum spatium, urbe discedant ac iter institutum libere capessant. Verum si quisquam ex contumacia præfixum terminum sine honesta ac legitima excusatione excesserit, atque ulterius hic moram faciendo tam sibi quam aliis fuerit molestus, in scholam rursus pertrahatur, insuper sui præceptoris testimonio spoliatur, tandem magistratus decreto urbe etiam, si opus fuerit, excludatur.

Pari auctoritate et iure in circumforaneos illos scurras et ardeliones est conclamatum, qui, relictis aliis scholis, nullo honesto muniti testimonio, huc confluunt, ut sese liberius scholæ nostræ immunitatibus tueantur, in omnem interim nequitiam paratissimi, complures secum alios in eandem sæpe perniciem trahentes. Hoc [leg. hos] serio admonemus, ut se vel urbe subducant, vel suæ apud nos moræ causam reddant, vel etiam scholæ nostræ, si placet, dent nomen, modo ordinatam a magistratu poenam effugere velint.

Sequuntur postremo

Quædam Paræneses et Regulæ morum, secundum quas vitæ mores et universam conversationem ubique instituunt literarum, honestatis atque pietatis studiosi scholastici, quo feliciorum successum habeant ipsorum conatus et studia in gloriam Dei atque eorum propriam salutem et commodum.

Cum regnum Dei ante omnia primum sit quærendum eiusque iustitia, hoc ita iubente Domino, quo facilius vitæ

præsentis necessaria nobis adiciantur. Quæ sententiâ satis admonet, nihil prorsus in vita hominis feliciter institui aut perfici posse sine gratia præsidioque divino. Quocirca hortamur sedulo atque monemus, ut inter alia officia primas sese pietati debere semper cogitent studiosi scholastici. Ac primum quidem actis gratiis Deo Patri nostro clementiss. per Christum pro universis ac innumeris in se et omnes homines beneficiis, sine intermissione per eundem Iesum Christum precabuntur, ut porro sibi et aliis omnibus largiatur omnia, quibus opus est, et ad hanc vitam feliciter et bene transigendam et ad æternam consequendam atque divini nominis gloriam ornandam et illustrandam. Est et Deus pater noster speciatim orandus per Christum, ut ipse literarum bonarum, morum ac pietatis studium in animis discipulorum exsuscitet, alat, provehat, utque ad gloriam sui nominis et nostram aliorumque hominum utilitatem ac salutem studia et actiones nostras omnes feliciter dirigere, promovere atque defendere dignetur.

2. Omnes etiam serio monemus, ne quis per nomen Dei temere aut falso iuret, vel ad execrationes abominandas ac diabolicas venerandum hoc nomen impie usurpet, neve Sathanæ vocandi malitiam aut aliud quodcumque malum cuiquam imprecetur, vel quoquo tandem modo maledicat.

3. Volumus quoque pro temporis ratione nunc scholasticos omnes, nunc vero ad hoc solum destinatos e ludo literario in templum pariter et ordine se tacitos conferre, in templo non confabulari, non de loco pugnare, non præceptorum sedes, sive adsint sive absint, occupare, sed cantorem aut alium, qui choro moderando præest, diligenter auscultare præcipientem et adiuvere, nec incipien-

tem prævertere nec desinentem in longum producta voce æquare.

4. Volumus item, quemque, cum verbi Dei minister cantat, continenter tacere, ad auditum nomen Iesu sive sacrosanctæ Trinitatis utrumque genu flectere, cantantis verba attendere, nec huc illucque spectare aut obambulare, sed libros inspicere, maxime eos, in quibus canenda habentur, in templo constituto tempore mature adesse, nec ante finem sacri, nisi impetrata venia, certam ob causam quoquam discedere.

5. Mandamus insuper ac serio præcipimus, ut qui ætate et iudicio maturiori reliquos antecellunt, sedulo saceris concionibus constituto tempore intersint, ex quibus discipulorum et ordinem textus et locorum communium diligenter observent*), ac subinde selectiores sententias libris suis ad hoc aptatis vel etiam memoriæ infigant: quarum rationem præceptoribus hoc postulantibus suo tempore etiam sint reddituri. In absentes autem illo tempore, item ignorantes et negligentes severe animadvertetur, quorum excusationem nisi gravissimam haud facile admittant præceptores.

6. Præterea opera inprimis danda est scholasticis, qui humanitatis et pietatis studio sunt addicti, ne mores a civili et recepta hominum consuetudine abhorreant, sed modesti sint, suaves et probatis hominum moribus, inter quos vivitur, conformes. Inbemus itaque scholasticos in universum omnes et singulos in locis quibuscunque publicis et privatis sese quam modestissime gerere, omnem petulantiam morumque lasciviam penitus exuere, dicta

*) Saaledes staaer der i Haandskriftet, men uden ordentlig Mening.

obscoena et confabulationes minus pudicas vitare, vociferationes item et contentiones et rixas, ludos quoque inhonestos ac illicitos in plateis, cæmiteriis et passim alibi (sub gravi poena) prorsus deponere, neminem contumelia afficere sive contumelioso nomine compellare aut irridere, multo minus quemquam dictis factisque lacessere: potius gravitatem et verecundiam (quæ maxime decet honestos adolescentes) summo studio semper et ubique tueri.

7. Mandamus quoque omnibus scholasticis, ut pro suo officio honorem deferant magistratui, verbi Dei ministris, eruditis et doctis viris, præceptoribus suis, honestis civibus, gravibus viris, matronis ac puellis honestis; nam hoc verbum Dei admonet, meretur quoque illorum virtus ac præstantia; denique morum publica honestas idem requirit.

8. Volunus etiam, scholasticos omnes, qui in hunc ludum literarium veniunt, ut instituantur, nomen suum apud Rectorem scholæ profiteri, ut is de profectu illorum in literis facto periculo eos in classem et decuriam transferat, in quibus sibi accommodatas lectiones audiant.

9. Publico etiam decreto cautum est, ne quempiam eorum, qui commendatione indigent, in hac schola suscipiat Ludimagister instituendum, nisi antea præceptoris, quem reliquit, aliorumve fide dignorum hominum probato testimonio singulariter sibi fuerit commendatus.

10. Ante horam auditam sese mature ad scholam conferent scholastici, ubi toto eo, quo prælegitur, tempore diligenter auscultabunt, animumque ad id maxime, quod prælegitur, intendent, neque dicto aut facto præceptoris prælegenti vel commilitonibus unquam sint molesti: exacta demum hora et signo domum abihunt.

11. Absentibus etiam præceptoribus ante horam vel post auditam nemo in gymnasio per scamna discurret, nemo vociferabitur, alium irritabit aut quoquo modo lædet; nemo præ foribus scholæ resistet aut ibi obambulabit, sed domo adveniens quisque recta in ludum ibit, ubi tacitus sedebit, memoriter reddens imperatum sibi ediscendi pensum, aut scribens aut legens aut repetens quidpiam.

12. Non feret etiam impune quispiam, si ludat eo tempore, quo non est facta ludendi copia a præceptoribus, et illo ipso tempore ut latine colloquantur una ludentes etiam præcipimus, neque ludendo certent, proposita illa [fort. leg. ulla] præmii loco pecunia victori, quemadmodum etiam chartarum aut tesserarum posthac uti lusu (sed pilæ) ipsis minime permittatur.

13. Pari quoque ratione omnia periculosorum ludorum sive certaminum genera, ut concurrenti (veluti ab equitibus concertantibus fit), luctandi atque saltandi, serio prohibemus, ac ne quis æstate piscandi, natandi aut lavandi gratia fluvios profundos vel stagna intret, hieme item ne quis in area glaciali cursitet, ne quem petulanter niveis globis petat.

14. Omnino interdicimus etiam, immo constanter prohibemus, ne quisquam discipulorum nostrorum familiaritatem et consuetudinem iungat, sive iis unquam conversetur, qui scholam nostram non frequentant, qui vel exclusione sunt puniti vel alioqui mala gratia hinc discesserunt; nam tales pestiferis consiliis improbisque castigationibus sæpe seducere solent, quoscunque possunt alios, ne non habeant sui similes complures.

15. Mandamus quoque, ne diversoria meritoria sive publicas tabernas potandi gratia et domicilia, in quibus habitant puellæ, mulierculæ de pudicitia suspectæ, unquam

petant ulli ex nostris scholasticis, quacunq̄ue sint ætate aut conditione; nam hinc multorum ac magnorum malorum sæpe exstitit occasio. Et sobrietas inprimis decet ac necessaria est studiosis scholasticis, quia paulatim ex huius virtutis contemptu et negligentia in alia gravissima mala et vitia plerumq̄ue incidunt, ut (proh dolor) experientia et exempla haud longe petita satis docent et convincunt.

16. Prohibemus quoque, ne quis gladio, pugione aut illis [leg. aliis] armis munitus sit ullo tempore aut ullo in loco, maxime nocturno tempore in plateis obambulet cum heluonum sodalitiis, nisi solum cum peregre proficiatur. Etenim communi utriusq̄ue magistratus consensu contra huiusmodi noctivagos ardeliones serio est conclusum, quocunq̄ue tandem in loco reperiantur per plateas nocte intempesta discurrere, sive domos suspectas et sodalitia interdicta occupare, ut actutum per publicos civitatis vigiles præsenterentur ipsi Ludimoderatori, scholæ carcere includendi, ac postero die summo mane sistentur Ludimagistro dignas daturi poenas, modo honestam excusationem et facti rationem reddere non potuerint.

17. Nolumus etiam sumptus fieri inutiles in nimium exquisiti minimeq̄ue decentis cultus vestitu comparando, quem militibus et aliis id genus merito relinquent, dum interim honesto ac decenti vestitu ubiq̄ue utantur scholastici nostri, ne levitatem morum animiq̄ue dissolutionem hisce affecti [fort. affectati] cultus ineptiis unquam declarent.

18, Ea est etiam quorundam adolescentium levitas morum et impudentia, ut, si ad nuptias aliquando vel alia honesta convivia quopiam fuerint invitati, nequaquam cogitent, quid ipsos deceat, quid non, verum omnem protinus modestiam exuentes vel sese quibusdam adiungunt pota-

toribus, vel saltantium agmina ingrediuntur ac subinde petulanter turbant etiam, quo rixas atque contentiones excitant, aliquando superiora conviviorum loca, illis minime concessa, pro libitu conantur occupare, aut simile quippiam omnem præter honestatem et decorum tentare præsumunt, haud verentes etiam piis monitoribus quandoque petulanter resistere. Hos pro auctoritate monemus, ne prædictorum quidpiam posthac unquam committant, modo petulantiae suæ ac intemperantiæ poenas declinare atque effugere cupiant.

19. Prohibemus quoque immo prorsus e schola tollimus omnes illicitos contractus, emptionis, venditionis, mutationis aut commodationis rerum inter scholasticos: conscios approbatores habeant ipsi suos præceptores; quantopere enim noceat res huiusmodi literariæ reipublicæ, quotidianæ querelæ, accusationes et creberrimæ inter discipulos contentiones satis manifesto docent atque convincunt.

20. Postremo fideliter ac paterne monemus, ut omnibus diebus ac singulis horis discipuli nostri, cuiuscunque ætatis sive conditionis fuerint, suum quam studiosissime faciant officium ubique in schola, in templo, in domibusque honestorum civium, apud quos hospitantur, et passim alibi, quemadmodum probos atque honestos decet discipulos, æqualiter etiam omnibus præceptoribus, summis, mediis et infimis (ut par est) obtemperare studeant, nec cuiusquam horum imperium et auctoritatem unquam fastidire aut aliqua ratione detrectare vel obiicere [leg. abiicere] præsumant.

Cæterum ne quis putet nihil requiri amplius a se, quam præscriptarum legum officia præstet, cum certe multo plura sunt [sic] facienda, de quibus præceptores cordati sedulo suos discipulos habebunt admonitos; omnia

enim iis legibus includi et exprimi nequaquam possunt. Quare omnibus quoque præceptorum honestis ac piis admonitionibus (quæ sunt veluti viva lex) non minus quam scriptis iis legibus nostris est parendum. Quapropter in illos, qui iis constitutionibus ac decretis nostris, denique præceptorum suorum sanis adhortationibus et monitis acquiescere noluerint, pro arbitrio suo et culpæ modo, iuxta harum legum præscriptam disciplinam severe præceptores animadvertent; hoc enim ipsorum postulat officium non minus quam diligenter instituere. Qui vero disciplina præceptorum corrigi se non sustinuerint aut placide etiam non possint (ut sunt quidam, quos frangas citius quam flectas), ii ex grege nostro scholastico et ab hac suavissima republica literaria infami quadam proscriptione latissime profligentur ac tandem magistratui civili pro merito puniendi relinquentur.

Leges mensales

servandæ Eleemosyna Regia fruentibus

In schola Othoniensi

Anno 1588.

Scholastici alumnique huius literarum gymnasii cogitent præcipue, quare huc a parentibus sunt [sic] missi, ut gaudeant scholasticis privilegiis: pii, docti et bene morati ad suos redeant. Fieri id non potest, nisi deo et piorum præceptorum legibus pareant. Quare ad deum ante omnia precibus ardentibus confugiant scholastici, sacras conciones et prælectiones diligenter audiant et scribant, auditas vero ruminent et discant, ut deum sibi faventem in studiis habeant. Legibus vero maiorum subsint ut ordinationi divinæ, ne deo bellum moveant, sibi aliquando exitiosum futurum.

1. Principio itaque habeant præfectum designatum a Ludirectore, qui leges custodiendas urgeat et mulctam in eas delinquentium levet, tum errata scholæ Rectori significet, nisi duplo velit [del. nolit] mulctari. Et ne frustra ipse suos labores faciat, ex pecuniaria mulcta ipsi cedat pars quinta. Pro reliquis quatuor coematur in festo Natalitiorum Dñi papyrus, cuius duæ partes cedant æqualiter distribuendæ reliquis commensalibus, tertia vero solis istis, qui figurativam exercent in coenobio musicam.

2. Nemo ebrius mensam accedat sub mulcta solidorum duorum aut denudatione vestium et plagarum trium.

3. Qui se absentarit a prandio vel coena sine Ludirectoris venia aut excusatione iusta facta per alium condiscipulum apud Rectorem, mulctabitur solido uno singulis vicibus.

4. Si aliquis ebrietati aut comotationibus deditus se absentavit a schola et mensa duobus aut tribus diebus continuis, iusteque convictus fuerit, carceri scholastico inclusus cibetur pane et aqua dies sex. Eadem lex illis erit, qui discursationibus nocturnis plateas et diffamatas ædes lustrant.

5. Si quis illicitis amoribus, scortationi aut aliis malis artibus (quæ non conveniunt Musarum castarum cultoribus) se dederit, convictus virgis cædatur et infamis absque testimonio schola exeat.

6. Assidentes mensæ incipiant ante cibum a benedictione cibi et potus: quibus sublatis, gratiarum actione prandium et coenam finient; qui hanc legem non observarit, solido mulctetur.

7. Rector vero scholæ (vel ipso absente supremus qui adest hypodidasculus) omnium nomine incipiet et finiet preces, ceteris piis votis exclamantibus Amen. Qui

hunc morem interturbarit, præfecto causarum solidos duos numerabit.

8. Ita se gerant apud mensam adolescentes, ut supremus primo, huic ordine assidentes e patina edulium capiant, sub poena solidi unius.

9. Expectantium famelicorum extra portam assidentes mensæ memores sint, ut, si quid supersit, in suis orbiculis relinquunt.

10. Si quis deprehensus fuerit sibi servare aut exportare ædibus clanculum edulium aut panem, sit ipsi mensa interdicta triduum, et mulctetur tribus solidis.

11. Sub prandium ex V. T. inter scholasticos unus unum caput distincte legat, sub coenam vero proximus illi, clara etiam voce, tacentibus ceteris cap. unum ex N. T. recitabit, servato hoc ordine, ut a supremo prioris mensæ ad infimum infimæ mensæ fiat initium et progressus; negligens aut non faciens suum hic officium solidos duos numerabit.

12. Postea ex Enchiridio theolog. Doct. Hemmingii memoriter alternatim in præsentia Rectoris et hypodidascalorum recitabunt unum caput singulis septimanis, vel si capita breviora existant, duo vel tria; hac ratione facili labore totum opus annuo spatio ediscendo absolvant. Is qui neglexerit, duos solidos exponat.

13. Inter hæc exercitia erit altum commensalium silentium, ut ne quidem alicui mussitare liceat sub mulcta solidi unius.

14. Nullus præsumat posthac materna uti lingua in ædibus vel extra ædes coenobii, vel in schola, platea vel alio aliquo scholastico congressu, sub poena trium plagarum humero denudato. Daniloqui quotidie in schola

ordine quotquot punientur, ante et post meridiem, vapulabunt, altero denudato humero.

15. Hinc antequam ædes exeant, musica fegurativa, prandio et coena finitis, sodalitiū finient; qui vero se in hac palæstra strenuum exhibuerit, honorem et mercedem scholasticam suo tempore exspectabit.

16. Si quis sciens ad flagitia consodalium connivere præsumserit, nec post triduum, a quo rescivit commissum crimen, Ludirectori aut uni ex Pastoribus, in cuius parochia hospitium habuerit, [del. non] indicarit, poenæ multæque flagitioso irrogandæ subiacebit.

17. Si controversia aliqua de quacunque re fuerit orta inter condiscipulos, penes Rectorem scholæ erit decisio, quæ si ibi componi nequeat, penes Pastores aut Superintendentem erit adiudicatio.

18. Horæ destinatæ prælectioni theologicæ omnes commensales intersint; qui ex ea se absentarit, solidum danicum solvat præfecto.

19. Cum quid ex memoria recitandum est, neque is, qui recitat, librum inspiciat, neque alter e regione suum illi librum obvertere [leg. obvertat] ad oculum sub poena unius solidi.

20. Mensas, fenestras, pocula, patinas, orbiculos vel aliam suppellectilem mensurariam [leg. mensariam] sua petulantia non corrumpant, vel si id fecerint, suo sumptu corrupta vel fracta reficiant.

21. Non solum his statutis, verum etiam deinceps statuendis obedientiam promittant.

22. Has leges qui violaverit, poenas præter præscriptam multam sustinere non recuset: poenæ autem pro delicti magnitudine et prudentia et moderatione Rectoris sint obiurgatio, virgæ, carcer, eiectio. In omni bene

constituta republ. vitia hominum et maxime perditorum ignominiis, vinculis, verberibus et exiliis mulctantur.

23. Poenis se submittere nolentes et contumaciter Præceptoribus rebelles magistratus politicus curabit, aut nihilo minus refractarios ex urbe hac sine mora eiici curabit.

II.

Kongelige Rescripter til Biskop J. Lødberg om den Discipel, som havde forskrevet sig til Fanden.

(i Bispearchivet.)

Friderich den fjerde af Guds Raade Konge til Danmark o. s. v.

Vor Bevaagenhed tilforn; Saa som Vi af din til Os indkommen allerunderdanigste Memorial af den 27 Novembris sidstforleden, have maat (sic) fornemme hvorledes en Discipel af den tredie Lectie der udi Vor Kjøbsted Ottese Skoole ved navn Hans Bilde Michelssen, udi sin Alders fjortende Aar nu nylig skal have forskrevet sig til Dievelen, saa er Vores allernaadigste Villie og befaling at du strax skal lade Barnet indsette udi Forvaring paa Vand og Brød i tre Uger, og gjøre den anstalt, at det imidlertid bliver i Skolen straffet og pidstet engang om Ugen, dernæst af Præsten alvorligen foreholdet sin begangne daarlige forseelse, saa at det for Meenigheden kand lade see sin fortrydelse derover, hvorefter det hid oversendes og til Arbeide i Børnehuset leveres; Du haver Os ellers strax allerunderdanigst at referere, at du denne Vores allernaadigste

ordre haver bekommet. Dermed skeer Vor Willie. Befalendes dig Gud. Skrevet paa Vort Slot Kjøbenhavn den 13 Decembris Anno 1720.

Under vor Kongelig Haand og Signet.
Friderich R.

D. S. Vibe.

Friderich den Fjerde o. s. v.

Vor Bevaagenhed tilførn. Tilfvar paa din til Ds af den 21 Decembris sidstafvigt indkommen allerunderdanigste Memorial, angaaende en Discipel af Ottense Skole navnlig Hans Bilde Wikkelsøn, som sig til Dievelen skal have forskreven, give Vi dig hermed allernaadigst tilkjende, at Vi af denne dags dato haver allernaadigst befalet os Elskelig Hr. Christian von Lenthe til Zarlhausen, Ridder, Vores Geheime og Etats Raad Ober Ceremoniemester, Stiftbefalingsmand i Vore Lande Fyen og Langeland og Amtmand over Ottense, Dalum, St. Knuds og Rugaards Amter, at lade samme Varn imod foraaet levere til en hidreisende Skipper, som kand tage det under ansvar og opsig, og det her levere til Ds Elskelige Vores Tilforordnede Directeurer for de Fattiges Væsen i Vort Rige Danmark, som Vi den 13 Decembris nestafvigte aar allernaadigst haver befalet hannem til arbeide i Bornehuuset paa Christianshavn at lade imodtage, naar hand her bliver præ-senteret. Og haver du Ds ellers strax allerunderdanigst at berette, at du denne Vores allernaadigste ordre haver bekommet; Dermed skeer Vor villie. Befalendes dig Gud. Skrevet paa Vort Slot Kjøbenhavn den 10 Januarii A^o 1721.

Under vor Kongelig Haand og Signet.

Friderich R.

D. S. Vibe.

Biskoppens Indstillinger findes ikke mere, ei heller har det hidtil været mig muligt andenstedsfra at forskaffe Oplysning om de nærmere Omstændigheder ved denne Sag; kun er det i Skolens Regnskab for 1720 bemærket, at det efter Biskoppens Ordre er leveret til Monr Østrup til Hans Billedes „Forflegning“ tvende Gange 6 Rd. 4 Mk. 11 s.

III.

Skolerets sag i Aaret 1780 angaaende nogle Spillere.

(Efter Documenter i Biske- og Rectorarchivet).

1. Forhør.

Ole Oxenboël i 4de Lectie, som havde været til Skrifte:

Bekjendte, at Kl. 5 kom han til Gjørtlerens, hvor vare forsamlede i Clausens Logis følgende, nemlig: Bredahl, Buss, Hansen paa Øverste Part i Mester lectie, Funch, Viberg, hvor de spillede Polsk Pass 1 sk. Spillet; han tilstoed, at han selv gif i Spillet med, blivende ved indtil Kl. 8, da Adolph Hansen og Funch gif hjem. Kl. 9¹/₂ foregav Oxenboël at være gaaet hjem, men de øvrige at være forblevne paa Stedet uden at vide, hvad videre foretoges. — Han tilstod og at have hørt, Buss først gif i Seng Morgenen derpaa Kl. 6. Desuden foregav han, at de i Selskabet intet drak, medens han var tilstæde, men ved hans Vortgang lod Viberg 1 Flaske gl. Wiin hente ved Oxenboël, som endeligen sadlede om, sigende, at han ej for sin Person betalte noget af Winen, men fik af Bredahl 1 Thekopfuld, hvorpaa han sagde, at være gaaet hjem, uden

at vide, hvad siden effter skete. Hans Bert er Carl Schmidt Skoemager.

NB. Adolph Hansen og Bredahl havde ej den gang været til Skrifte, da de ere af Mester lectie, som gif til Skrifte igen tilførn.

Peder Kryssing Clausen i 5te Lectie, som og dengang havde været til Skrifte:

Han tilstod, at ovenmeldte 5 Personer (ligelystende med Oxenboëls Udfigende) var tilstede hos bemeldte Gjørtler Hans Lund i Clausens logis, som og at Adolph Hansen gif bort noget før Oxenboël, men Buss, Bredahl, Viberg og Clausen at have vedbleven at spille til Kl. 3 om Natten, da Bredahl og Viberg gif hjem, men Buss at blive tilbage liggende paa Clausens Seng indtil Dag, nægtende, at mere var druffet, end oven meldte Flaske Wiin. Han paastod ej at kunne bevise, at der offte havde været spillet i hans logis, men bekjendte tillige, at have hos Carl Schmidt i Bonnichsens og Oxenboëls logis spillet en halv Snees gange med Viberg, Oxenboël, Buss, Bonnichsen og Bredahl, som og at Adolph Hansen nogle gange havde været der og spillet fra Klok. 5 til 10.

Hans Jensen af 5te Lectie, som ej havde været med i bemeldte Selskab, men blev fremkaldet for at udfige, hvad han til Sagens Dphsning ellers vedste om Vibergs Dpforsel:

Han tilstod da, at Viberg havde under Kirketjenesten siddet med en Brændeviins Flaske og druffet deraf, som og have gaaet hen i Klokkerens Stoel, der gjort Abespil, imedens Jensen som Versicular*) læste i Kors Døren, for at

*) Versicularer kaldtes de af Skolens overste Classer til Forsangere i Choret valgte Disciple, og som af Cantor dertil vare dannede. Der var to Versicularer ved hver af Byens tre Kirker; de maatte møde ved alle ministerielle Forretninger,

standse ham i Læsningen, videre at have fra sit Sted slaget efter ham med en Bold, da han gif hen at læse i Kors Døren til Slutningen: ja endog mange gange under Sangen at have ved sine spottelige Vendinger af Psalmens Ord opvakt ham til Latter.

Friderich Funch af 5te lectie, som og havde været til Skrifte og i Selskab med de andre: Hans Udsigende var, at samme, nemlig ovenmeldte Personer vare tilstæde i bemeldte Clausens logis hos Gjortler Hans Lund: at han selv var kommet der Kl. 5 og gif hjem Kl. 8te, havde ifkun spillet 1 Qvarteer; i den øvrige Tid seet paa dem, hørt at Buss tabte 2 Rdlt., som han ej vedste, om han vandt tilbage. Desuden tilstod han at have spillet 1 gang hos Carl Schmidt med de af Peder Kryssing Clausen anmeldte Personer.

Peder Viberg i 5te lectie, som havde været til Skrifte, og i Selskab med de andre, øverst i lectionen og Versicular i Frue Kirke: Bekjendte det samme som de andre havde tilstaaet og udsagt om ham, med den Forskjæl at have spillet 2 h. Spillet og Oxenboël at have vundet 16 Mk., og selv at være forbleven hos Gjortleren til Kl. 3. — Tilgemaade tilstod at have spillet hos bemeldte Carl Schmidt med Adolph Hansen, Clausen, Funch, Bonnichsen, Oxenboël, Bøving, Kannevorff og Hannibal Maale. — Hvad Driften af Brændeviins Flasfen under Kirketjenesten angaaer, tilstod han selv; og i henseende til de andre Beskylldninger om

havde Forsædet i Choret og vare tillige forpligtede til at paa-see, at de andre Sangere iagttog tilbørlig Holighed og Ordren. Det var altsaa et Slags Lillidspost og tillige en indbringende Bestilling, især Versiculariatet ved St. Knuds Kirke, der i Skoleprotokollen altid betegnes som „et meget godt stipendium“; det indbragte endnu 1802, da det blev ophævet, omtr. 80 Rd. aarlig.

hans Opførsel under Tjenesten havde han intet at undskyldte sig med. — Disse nyismeldte Personer, som spille hos Carl Schmidt, skal efter Vibergs videre Udsigende have spillet desuden nogle Timer en Eftermiddag ved Iule Tider. — Han logerer hos sine Forældre.

Adolph Hansen paa øverste Part i Mester Lectie og ej den gang var til Skrifte — Tilstod at han kom i deres Selskab Kl. mellem 5 og 6, spillede med dem til Klof. henimod Ste; og desuden 1 gang endnu at have været med i Spilleselskab tilligemed Buss, Bøving og Bonnichsen hos C. Schmidt.

Henric Buss af øverste Part i Mester lectie, som ej heller den gang havde været til Skrifte — Svarede, at, da de kom af Skole, gif de, uden at erindre sig, de andre den Dag havde gaaet til Skrifte, ind til dem, som vare forsamlede hos Gjortler H. Lund; indlod sig i Spill med dem, da de andre viiste sig villige dertil — Om den Wiin som blev druffet, var hans Udsigende ligesom de foriges, som og, at de have spillet til Klof. 3, og at være blevet liggende, som oven er meldt, paa Clausens Seng indtil om Morgen. Videre bekjendte han at have spillet 2 a 3 gange hos meerbemeldte Skovmager C. Schmidt: men Funch derimod oftere, nemlig 4 a 5 gange hos samme Mand; og endelig at Bøving, Kannevurff, Bredahl, Bonnichsen og Clausen at have spillet sammesteds.

Nicolai Bredahl paa øverste Part i Mester Lectie, som og var med i deres Selskab, men ej den Dag gaaet til Skrifte — Hans Tilstaaelse var næsten ligesom den foriges, nemlig, at de ej tænkte paa, at de havde gaaet til Skrifte den Dag; og da der allerede, førend de kom ind, spillede, indlod de sig og med i Spillet, og der effter hans Udsigende ej blev spillet højere end 1 s. — Ligeledes tilstod

han at have spillet til C. Schmidts nogle Timer, og nogle gange 1 fl. Spillet. I Spilleselskabet tilstod han at være bleven til Alok. 3 om Natten hos Gjørtleren.

Preben Bøving paa øverste Part i Mester Lectie, som hverken havde været hos bemeldte Gjørtler, ei heller den Dag gaaet til Skrifte — Tilstod ikkun 1 gang at være kommet ind til Carl Schmidts paa en Lovdags Eftermiddag, da intet dermed forsømtes, og havde, da der ved hans Ankomst allerede spillede, indladt sig i Spill med for en Times Tid; men nægtede iøvrigt alle de andre mod ham gjorde Beskyldninger, og derhos udbad sig, at maatte forhøres hos Bonnichsen, om han oftere havde været der.

Ludvic Kannevurff paa øverste Part i Mester lectie, som ej heller den gang havde været til Skrifte — Tilstod at have været en Times Tid i Spilleselskabet, men ej spillede med; men derimod 2de gange havde været hos Carl Schmidt, og spillet til Tidsfordriv uden Penge — Bevidnede derhos, at han ikke havde seet Bøving der uden 1 gang.

Peder Hartvig Bonnichsen paa Nederste Part i Mester Lectie, som ej heller den gang havde været til Skrifte — Tilstod vel bemeldte Aften at have været et Dyeblif inde hos Gjørtleren, uden selv enten at spille med, eller forud at vide, der spillede, men allene for at laane en Bog, men tilstod, at der nogle gange var spillet om Penge, 1 fl. Spillet, paa hans Kammer med Brédahl og Buss, som og at have spillet med Kannevorff, men om intet; ligeledes at Bøving ej havde været der uden 1 gang — I det øvrige paastod han, at kunde bevise ved sin Bert og Bertinde adskillige gange at have forlangt af dem, at de vilde bortvise dem, som kom paa hans Kammer for at spille, saasom han ej selv ret vel vilde bortvise dem, for ej at paadrage sig

deres Uvenfkab. — Endelig bekjendte han, at Velling I gang havde været der og spillet om Penge.

Hannibal Maale af 5te Lectie, som og samme Dag havde været til Skrifte — Bekjendte, at han vel 3 a 4 gange havde været til Carl Schmidts og spillet om 1 Rll; men som han ej havde været med hos Gjortleren, vedste intet videre at melde — Dillige tilstod han at være kommet eengang til Bonnichsen, hvilken først overtalede ham til at spille for plaisir, men siden efter om 1 Rll —

Ole Oxenboël blev atter fremkaldet og tilstod at have hørt i Skolen nogle af de andre Disciple sige, hvorledes Viberg selv havde roest af at have slaget Monsr Højers Binduer ind samme Nat, som de Dagen før havde været til Skrifte, men vedste ikke at navngive de Disciple, som havde sagt det —

For anden Uorden og Molest paa Skolen er ellers Viberg af sin Lærer befundet, og afftraffet tilforn —

Saaledes erfaret i samtlige Læreres Overværelse ved Examen d. 3die April 1780.

S. Anchersen. P. Holm. H. Sibbern.
N. Højer. I. Karup. I. I. Rosengaard.

2. Indstilling om Straffen.

Højædle og Velbaarne
Naadige Herre!

Ved Examen d. 3 huius a. c. over de anklagede Disciplers forargelige Forhold paa den Dag, de havde været til Skrifte, blev i samtlige Skolens Læreres Overværelse og Paahør erfaret, at Hoved-Personerne ere: Peder Viberg og Peder Clausen af 5te Lectie, som begge om Eftermiddagen havde været til Skrifte: Endnu disse 2de af Mester-

Lectien, som den Dag ikke havde været til Skrifte, nemlig Henric Buss, som Lærerne i lang Tid har været misfornøjet med, og Nicolai Bredahl, som, imod al Formodning af hans øvrige gode Dpførsel, dog befindes at være med.

Samlingen var hos Gjørtler Hans Lund paa Torvet i Clausens Logis — Clausen besyldte Buss og Bredahl at have overtalt sig og Viberg til at spille, hvilket Bredahl nægtede gandske og paastod, at Spillet var begyndt, førend han kom; Buss derimod vedste ej anden Udflugt, end disse Ord: De (Viberg og Clausen) Viiste sig villige, De undskyldte sig ikke. Disse Fire altsaa begyndte inden 5 Slet Efttermiddag at spille, og bleve ved indtil Kl. 3 om Natten, drak (effter det, man kunde komme effter) ingen Brændeviin, men effter 10 Slet 1 Flaske gammel Viin, og gif Bredahl og Viberg Kl. 3 hver til sit, men Buss forblev hos Clausen og lagde sig i hans Seng, ligesom han var gaet fra Spillet, indtil det kom noget op paa Dagen, at han kunde gaae hjem og lade som ingen Ting var.

Viberg, som hidtil har været Versicularius til Frue Kirke, blev af den anden Versicularius Hans Jensen, som aldeles er uden for Spille-Sælskabet, besyldt for forargelig Dpførsel under Guds Tjenesten, at han nemlig var gaet hen i Klokkerens Stoel, medens Jensen læste i Kors Døren, at han ved Ubespil kunde standse Jensen i Læsningen, havde mange gangen under Sangen ved spottelige Bendinger af Psalmerne Ord søgt at opvække ham til Latter, og andet at forbigaae, endog under Kirke-Tjenesten siddet og drukkit af sin Brændeviins Flaske; imod hvilke Beskyldninger Viberg havde intet at undskyldte sig med.

Samme Nat, som bemældte Spillesamling var, blev Collega Monsieur Høyers Vindue, i Rude deraf, slaget ind med en Steen, hvorom Mistanken er paa Viberg, som

forhen for molest imod Skolen er bleven afftraffet; og endvidere ved holdte Examen blev angivet, at have i Skolen imellem de andre Disciple roest af at have slaget Mons. Højers Vinduer ind.

Foruden disse Fyre, som spillede Matten over, vare samme Aften andre Disciple i Selskabet og spillede med, dog kun nogle Timer, nemlig: Frideric Funch og Ole Oxenboël, som begge ligeledes den Dag havde været til Skrifte, desuden Adolph Hansen, som ej den Dag havde været til Skrifte; Hansen og Funch gik hjem Kl. 8, Oxenboël henimod 10 Slet, dog forud hentede den ovmeldte Flaske Viin, hvoraf han, førend han forloed Selskabet, fik for sin Gang 1 Thekopsfuldt; Resten blev for de 4 Hoved=Personer.

I Anledning af dette Spille=Selskab blev tillige røbet en anden Spillesamling hos Skoemager Carl Schmidt i Dvergade, i P. H. Bonnichsens og O. Oxenboëls Logis, hvor foranførte Hoved=Personer offte have spillet, og desuden haft i Spillet med sig: Hannibal Maale nogle gange, Ludvic Kannevorsff tvende gange, Funch, Velling, hver een gang, og Preben Bøving, som ved en Lejlighed kom derind, men ej før eller siden har været der, spillede 1 Time.

Alt dette er overeensstemmende med det, som ved Examen blev bekjendt og tilstaaet, hvorom Original Forretningen under Lærernes Hænder herved underdanigen følger; maae altsaa i Følge Allernaadigste nyeste Skoleforordning af 11te Maj 1775 § 65 i Underdanighed foreskille, at de 4 Hovedpersoner bør tilkjendes følgende Straf, nemlig:

1. Henric Bredahl, som kort efter han kom af Skole indfandt sig i Clausens logis, næsten fra først til sidst var i Spillet, desuden har spillet hos Carl Schmidt, haver

fortjent at løse sin Trohe. Men da hans Dpførsel i Skolen ellers har været uden Paaanke, og det ikke er af de andre, som spillede, nægtet, at jo, efter hans Paaastand, Spillet var begyndt, førend han kom ind, han altsaa ikke har overtalt de andre til at spille, ei heller den Dag havde været til Skrifte; fand han forskaanes men Isten Gaands sinæf.

2. Henric Buss havde ej heller den Dag været til Skrifte, men da han lige fra Skolen af gik hen til Clausen, kunde ikke nægte Clausens Beskyldning at have overtalt ham tilligemed Viberg til at spille; blev ved i Spillet fra først til sidst, var ude af sit logement Natten over; desuden ofte har spillet hos Carl Schmidt; end videre: ved Forsømmelse og andre Laster været Lærerne til megen Misfornøjelse; Bør han uden Skaansel løse sin Trohe, eller, om han dertil viser sig uvillig, forvises Skolen.

3. Peder Viberg, som den Dag havde været til Skrifte, bør for sit forargelige Forhold den Dag og Nat, som og formedelst sine andre skammelige Laster og spottelige Dpførsel, endog i Kirken og under Gudstjenesten, aldeles forvises Skolen.

Om han, førend han forvises, skal udstaae Skole-Straf, derom melder Forordningen intet.

4. Peder Clausen, som og den Dag havde været til Skrifte, og ej allene fra først til sidst var i Spillet, men lod dem spille i sit logis; desuden for kort siden er advaret om sin uanstændige Dpførsel; Bør løse sine Buxer.

De andre Disciple, som samme Dag eller Aften har været tilstæde i Spilleselskabet eller i nogle Timer selv spillet med, have forskyldt at revses og straffes saaledes:

1. Ludvig Kannevorff, som havde efter Paaaske sin Confirmation sig forestaaende, hvortil nødvendig Underviis-

ning og Formaning var ham bibragt; Desuden formedelst Udsvævelser forhen har været advaret, og det uagtet selv har tilstaaet at have været i Spilleselskabet tilstæde, skjønt han den Aften ikke spillede med; men derimod bekjendte at have spillet i Bonnichsens logis nogle faagange; bør have sine 6 Gaandsmæk.

2. Adolph Hansen, som den Dag ikke havde været til Skrifte, tilstod, at han fra Klokken mellem 5 og 6 til henimod Ste havde spillet med dem; desuden spillet i Bonnichsens Logis, ellers ved den daglige Læsning forsømmelig; bør have Ste Gaandsmæk.

3. Frideric Funch havde været til Skrifte og tilstod at have spillet med og blevet der til Kl. Ste; desuden spillet i Bonnichsens logis; derfor bør have 10 Gaandsmæk.

4. Ole Oxenhoël, som den Dag havde været til Skrifte, tilstod at have spillet fra 5 til 8 Slet; paastod ved den Tid at være gaaet ud af Spillet, dog forblev i Selskabet indtil henimod 10 Slet, da han hentede 1 Flaske Wiin til Broderne, fik deraf 1 Kopfuld, og gif saa hjem; bør have 10 Gaandsmæk.

Smellem dem, som har spillet hos Carl Schmidt i Bonnichsens logis

1. Bør Bonnichsen, i hvis logis de have spillet, især siden hans Foregivende om Anmodning til Bert og Bertinde at bortvise dem, som kom paa hans Kammer for at spille, befindes ved Clausens, Funchs og Maales Vidnebyrd at være aldeles falsk; derfor have 6 Gaandsmæk.

2. Hannibal Maale nogle gange, den eene gang overtalt af Bonnichsen; derfor 2 Gaandsmæk.

3. Velling 1 gang og Preben Bøving 1 Time ved ufornodentlig Anledning; saa disse 2de fandt allene advares herefter at vogte sig for saadanne Selskaber.

Fremdeles i Henseende til Berterne, hvor Disciplene ere indlogerede, bliver det høyst nødvendigt, at § 66 af den forhen meldte nyeste Allernaadigste Skole Forordning nøye paasees især siden det erfares, at Berterne tie stille med Disciplenes Bildfarelser, saalænge ingen dispute om det, som Berterne skal have, møder imellem dem og Disciplene; desuden En Discipel, naar han har Gaver og kand passe sine Sager til og i Skolen, kand dog lættre skjule endog en Deel af sine Fejl for Læreren, som han frygter for, end for Berten, hos hvem han har Frihed. Berten derimod ved redelig Tilsyn er som offtest istand til at forebygge en Dissipels mishagelige Tilfælde, maae derfor underdаниgen indstændigst udbede Hjelp til at faae følgende Berter efter Forordningens Bydende ansætte:

1. Gjørtler Hans Lund, som lader Disciplene, han har inden Dørre, holde Spilleselskab, endog paa den Dag de have været til Skrifte; endvidere: holder sine Dørre aabne for dem Natten igjennem —

2. Skoemager Carl Schmidt, som taaler, at Disciplene samles i hans Huus til at spille —

3. Skræder Andreas Holst, som lader Discipelen Buss, hvis Uordentlighed ej kand være ham ubekjendt, være uden for Huset Natten over, uden maaske at vide, hvor han er.

4. Guldsmed Skellerup, der holder Dørrene om Natten aabne for Bredahl, at han kand komme ind, naar han vil, endog Klokken 3 —

Dette Forslag, med fælles Overlæg forfattet, indsendes herved til gunstigt Approbation.

Odense d. 6te April 1780.

S. Anchersen.

P. Holm.

H. Sibbern.

3. Biskoppens Resolution.

Effter dette mig af Skolens Lærere gjorte Forslag, angaaende den lastværdige Dpforsel af nogle blant Odense Skoles Discippler til vedbørlig Straffs Fuldbyrkelse over dem (hvorom er meldet i dette mig tilfillede Document) finder jeg, at hver af de Skolens Disciple, som her ere anførte, bør hver for sig paa følgende Maade offentlig i Skolen dem selv til velfortjent Straff, og andre til Advarsel, straffes paa følgende Maade, effter den Kongel. Allernaadigste Skoleforordning af 11te Maj 1775 Art. 65.

De 4re Disciple, som have været Hovedpersoner, bør afstraffes saaledes:

1. Henrich Bredahl af Mester Lectien bør straffes med 10 Gaandsmæk, og udi 6 Uger miste de ham tillagde Skolens beneficia —

2. Henric Buss af Mester Lectie bør løse sin Trøye og i 4re Uger at miste sine beneficia af Skolen.

3. Peder Viberg af 5te Lectie bør løse sine Buxer, affættes fra sit Versiculariat i vor Frue Kirke, og miste sine Stipendia af Skolen i 8te Uger.

4. Peder Clausen af 5te lectie bør løse sine Buxer og i 4re Uger miste Skolens stipendia.

De andre Disciple, som paa nogen Maade have havt Deel i de i Forhøret meldte Forbrydelser, bør paa følgende Maade afstraffes:

1. Ludvic Kannevorff af Mester=Lectie bør have 6 Gaandsmæk og i 2 Uger miste sine Stipendia af Skolen.

2. Adolph Hansen af Mester=lectie bør straffes med 6 Gaandsmæk, og i 4re Uger miste Skolens stipendia.

3. Frideric Funch af 5te lectie bør have 10 Gaandsmæk, og i 4re Uger miste Skolens stipendia —

4. Ole Oxenhoël af 4de lectie bør have 6 Gaands-
smæf, og i 4 Uger miste Skolens beneficia —

5. Peder Bonnichsen af Mester=lectien bør have 6
Gaandsmæf, og i 14 Dage miste Skolens beneficia —

6. Hannibal Maale af 5te lectie bør have 4 Gaands-
smæf.

Preben Bøving og Velling bør i Skolen offentlig ad-
vares at afholde sig fra uanstændige Sælfskaber, og fra
videre Straf denne gang være fritagne —

Saadan min affattede Kjendelse i denne Sag vilde
Skolens Rector Hr. Professor Anchersen offentlig i Sko-
len for dens samtlige Lærere og Disciple oplæse, og besørge
denne nu enhver dicterede Straff bliver paa enhver paa
en alvorlig Maade fuldbyrdet, som deres Forbrydelse billig
fortjener; og skulde nogen af disse Disciple vise sig opsætfig
eller modtvillig at imodtage den dem her saaledes ansatte
Straff, haver Hr. Professor Anchersen strax at bortvise
dem af Skolen.

Med de, enhver af Skolens Stipendiis fratagne bene-
ficia, holder Hr. Prof. Anchersen sig høystbemeldte Skole-
fordning effterretlig, at samme bliver beregnet Skole=Kassen
til Indtægt —

Odense d. 10 April 1780.

Jacob Ramus.

4. Stiftsøvrighedens Ordre til Borgemeesteren at møde ved Executionen.

Pro Memoria!

Ifølge Hr. Professors til Os ergangne skrivelste af
6te hujus have Vi tilskrevet Borge=Mester Seidelin, som
Gen af Odense skoles Forstandere, at han ville Møde i

Odense skole, og overvære Straffens Fuldbgyrdigelse paa Mogle af skolens Discipler for Deres uanstændige opførelse; Det vil da være fornødent at H. Professor med Borgemeister Seidelin overlægges og aftaler, hvad dag og tiid Det best kan skee.

Odense d. 10 April 1780.

I. H. Bille.

Jacob Ramus.

til

Hr. Professor Anchersen.

Denne Skolerets-sag foresaldt i det sidste Aar af Søren Anchersens lange Rectorat; han var dengang 82 Aar gammel og havde allerede siden 1770 havt en Vicarius til at varetage Underviisningen i Skolen, men vilde ikke give Slip paa Bestyrelsen af Skolen, hvilken han i det mindste af Ravn beholdt til sin Død. Synderne bleve forhorte i samtlige Læreres Overvarelse, men Forslaget til Straffen er kun underskrevet af Rector, Contrector Povel Holm og Hører Hans Sibbern, der siden Begyndelsen af 1779 var Rectors Vicarius.

Om Delinquenterne indeholder Skolens Protokol følgende Oplysninger:

1. Nicolai Henrik Bredal, dengang 27 Aar gammel, Søn af Sognepræsten i Middelfart, kom i 5te Lectie 1776, karakteriseres af Anchersen endnu i August 1780 som „meget slittig og skikkelig“, blev hindret ved Sygdom i at afgaae til Universitetet i August 1780, men dimitteredes i December s. A. (laud.).

2. Henrik Bus, 21 Aar, Søn af „en fattig Mand i Faaborg“, kom i Efteraaret 1777 i 5te Lectie, dimitteret i August 1780 (h. ill.).

3. Peder Wiberg 16 Aar, Søn af en Bispekræm-

mer, kom 1775 i 3die Lectie, betegnes 1776 som noget vild, men roses siden for Flid og Skikkeligbed; dog siges 1780 om ham ved hans Dpshyttelse i Mesterlectien, at han maa skikke sig vel, men 1781 (efter Anchersens Død) blev han „bortviist formedelst Uordentligheder.“

4. Peder Krysing Clausen, 19 Aar, Søn af en Kjøbmand i Odense, optoges 1773 i 3die Lectie, betegnes som langsom af Memme, men skikkelig indtil 1780, da han „haabes at blive skikkelig“, slæbte sig igjennem Skolen indtil 1783, da han blev „affendt til Academiet og fik Charakteren non contemnendus.“

5. Ludvig Harboe Kannevorff, dengang oberst i Mesterlectien, 17 Aar gammel, Søn af Sognepræsten i Faaborg, kom i Efteraaret 1777 paa nederste Part i Mesterlectien; 1779 siges om ham: „af godt Begreb, flittig og skikkelig, Versicular til St. Knuds.“ 1780 i August opflyttet til Gymnasiet i Odense; dimitteret 1781 (laudab.).

6. Adolph Hansen 25 Aar, Søn af Forvalteren for Lundegaard, kom 1777 ved Michelsdagstid paa Mesterlectiens nederste Part, ikke flittig, afgik uden at dimitteres 1780 fra Skolen, efterat være udebleven fra Examen: „Kan faae det Skudsmaal, at han var forargelig forsømmelig.“

7. Frederik Funch, 17 Aar, Søn af en Forpagter paa Langeland, sattes 1775 i 2den Lectie, kom ikke videre end til 5te, i hvilken han var fra 1779 til 1782, i hvilket Aar det hedder om ham: „Faderløs og uordentlig, contemnendus (Charakteren ved Skolceexamen), hjemviist.“

8. Oluf Drenbøll, 19 Aar; hans Fader havde været Præst i Gaagerup; han kom 1776 paa 3die Lecties nederste Part og naaede indtil 5te Lectie, hvorfra han paa Grund af Uflid „hjemvistes“ 1782.

9. Peder Hartvig Bonnichsen, 21 Aar, en Lieutenants Søn, kom 1775 paa 3die Lecties nederste Part; 1779 naaede han til Mesterlectiens nederste Part „i Haab om Forbedring, ei usikkert, maa vise Flid“, men 1780 „forlod han Skolen og begav sig med sine Venners Samtykke i Krigstjeneste.“

10. Hannibal Ludvig Maaløe 19 Aar, Søn af Præsten i Gamborg, kom 1779 ved Pindsetid i 5te Lectie, dimitteret 1784 (h. ill.).

11. Preben Bøving 19 Aar, Søn af en Apotheker i Faaborg, kom 1774 i 4de Lectie, i August 1780 „udflyttet til Gymnasiet“; dimitteret 1781 (laudab.).

12. Peder Belling 20 Aar; hans Fader havde været Præst i Skjudebjerg, kom 1775 i 4de Lectie, 1778 Versicular til St. Hans, 1780 Versicular til St. Knuds, 1781 „udflyttet til Gymnasiet“; dimitteret 1782 (h. ill.).

Efterretninger

om

Odense Cathedralsskole

for

Skoleaaret 1858—59.

1. Afgangsexamina.

A. Afgangsexamen 1858.

Med Ministeriets Skrivelse af 8de Juni f. A. underrettedes Rector om, at den skriftlige Examen vilde for alle Skoler være at afholde Onsdagen d. 23de Juni (Oversættelse fra Latin til Dansk, arithmetisk Opgave), Torsdagen d. 24de (Udarbeidelse i Modersmaalet, tydsk Stil) og Fredagen d. 25de (latinisk Stil, geometrisk Opgave); den mundtlige Examen i Odense Cathedralsskole vilde, da Underviisningsinspecteuren agtede at overvære samme, være at afholde d. 29de Juni fra Middag Kl. 12 af, d. 30te f. M., d. 1ste og 2den Juli indtil Middag; Conferentsraad Madvig ønskede at ansættes som Censor i Dansk, Latin, Historie og Tydsk; Professor Steenstrup, som denne Gang vilde ledsage Underviisningsinspecteuren for at gjøre sig bekendt med den naturhistoriske Underviisnings og de naturhistoriske Samlingers Tilstand, ønskede at deeltage i Censuren ved Examinationen i Naturhistorie, og var desuden villig til at censurere i Physik og Geographie.

Til Afgangsexamens anden Deel indstillede sig følgende fem Candidater, som havde underkafstet sig Examen's første Deel i Aaret 1856:

1. Christian Peter Seidelin Krag, Søn af Pastor Krag i Sønderbroby, født sammesteds d. 13de August 1839, optagen i Skolens 4de Klasse d. 23de August 1853.

2. Johan Theodor Gleerup, Søn af afd. Pastor Gleerup i Føns, født sammesteds d. 10de Juli 1839, optagen i 1ste Klasse d. 1ste September 1848.

3. Thorvald Schroll, Søn af Gaardfæster Kammeraad Schroll paa Lykkensløde, født sammesteds d. 19de November 1839, optagen i 4de Klasse d. 23de August 1853.

4. Christian Frederik Storch, Søn af Pastor Storch i Rjeng, født sammesteds d. 5te Mai 1839, optagen i 2den Klasse d. 1ste September 1850.

5. Sophus Christian Barfod, Søn af Pastor Barfod i Allerup, født i Sandager Præstegaard d. 12te Mai 1839, optagen i 1ste Klasse d. 1ste September 1849.

En sjette Candidat Peter Clausen Larsen fik Skarlagensfeber faa Dage før den skriftlige Prøve, og kunde derfor ikke deeltage i Examen med de Andre.

Til Afgangsexamens første Deel indstillede sig følgende ti Disciple af sjette Klasse: Rasmus Pedersen (Holmdrup), Rasmus Pedersen (Marslev), Thomas Jensen Thorning, Johan Peter Brandt, Johan Peter Ludvig Joseph Henrik Reginald Sid, Søren Carl Christian Lassen, Laurits Thorning Engelstoft, Maurik Gottholdt Svar Wilhelm Krag, Theodor Adler Lund og Frederik Leth Hansen, af hvilke otte bleve opflyttede i syvende Klasse efter Examen.

Opgaverne ved de skriftlige Prøver af Examen's begge Afdelinger have været følgende:

1. Udarbeidelse i Modersmaalet: „I hvilke Guder have Grækerne, Romerne og vore nordiske Forfædre udtrykt deres Forestillinger om krigerisk Dygtighed?“

2. Latinisk Stil: Intet er hyppigere hos de latinske Skribenter, især Historikerne, end Dmtalen af de

saakaldte *Haruspices*, hvis Kunst Romerne meget ofte brugte offentlig. Og dog vide vi, at baade denne Kunst selv var af fremmed Oprindelse og at de Mænd, der udøvede den, hentedes fra et Folk, der i gamle Dage var fremmed. *Etruskerne* tilhørte denne Tegnthydningsslære 1), som de troede, Guderne havde givet deres Forfædre, og hos dem bevaredes og dyrkedes den ikke af ringe og foragtede Mennesker, men af anseete og fornemme. Da siden, efterat hele *Etrurien* var bragt under Romernes Herredømme, tilligemed *Etruskerne*s øvrige gamle Indretninger ogsaa denne Kunst begyndte at forsømmes, sørgede Romerne for, at den ikke ganske skulde gaae under eller komme i Ringesagt. Der berettes, at det romerske Senat engang besluttede, at af hvert af *Etruriens* tolv Folk ti Sønner af fornemme Mænd skulde sættes i Lære hos 2) anseete *Haruspices*, for at Kunsten ved dem kunde forplantes til Efterkommerne. Denne Kunst omfattede tre Dele; thi deels undersøgte *Haruspicerne* *Dfferdyrenes* Indbolde og bedømte, om de lovede Held eller Ulykke, deels fortolkede de *Fertegn* og *Varsler* 3) og forkyndte, hvad der formedelt dem skulde foretages til at afvende Gudernes Vrede, deels udsonede de ved visse Ceremonier Steder, der vare rammede 4) af *Ehn*. Meget ofte læse vi, at Senatet, naar nye og usædvanlige *Fertegn* vare berettede, besluttede, at *Haruspices* skulde hentes, og at de indførtes i Senatet for at give Svar. Derefter besørgede de romerske Præster de *Dffringer*, som *Haruspices* havde sagt, at Guderne krævede.

1. *Lære disciplina*; *Tegnthydning signorum interpretatio, signa interpretari*. 2. *tradi alicui in disciplinam*. 3. *prodigia et portenta*. 4. *ramme tangere*.

3. Oversættelse fra Latin til Dansk: *Seneca Epist. 115, 10 sqq.* med nogle Forandringer.

4. **Tydfk Stiil:** I blandt alle de Steder i Alperne, der besøges og beundres formedelst deres storartede Naturskønhed, turde ikke let noget være berømt end Chamounidalen eller med større Ret hævde (behaupten) sit Ry. Beliggende lige under Europas høieste Bjerg Montblanc, der kun derfra kan bestiges, og paa den anden Side ligeledes omgivet af imponerende Bjergmasser, frembyder denne Dal Scener af den mest ophøiede Majestæt, navnlig i de prægtige Gletschere (der Gletscher), der fra flere Sider trænge ned i den, medens om Sommeren Dalgrunden med sine grønne, af Floden Arve gennemstrømmede Enge og Marker og de paa de lavere Dele af Bjergene hist og her adspredte Skove danne en yndig Modsætning dertil. Floden fremstyrter fra en af Gletscherne og finder en Udgang mod Vest, hvor ogsaa høit over Floden en smal og besværlig, stundom farlig, men paa herlige Udsigter rig Bei fører ind i Dalen. Fra den anden Ende fører en Bei over et høit Bjergpas til Rhonedalen. Nuomstunder besøges Chamounidalen hver Sommer af en stor Mængde Fremmede fra alle Europas Lande; for hundrede Aar siden var den saa godt som aldeles ubekjendt undtagen for dens egne faa Beboere, og den vilde, skjønt et Par Reisende hændelsesviis vare komne derhen, dog vist ikke saa hurtigt være bleven berømt og besøgt, hvis ikke den genfiske Naturforsker Saussure, der, med Undtagelse af en Gemsejæger fra Chamouni, var den første, der naaede Toppen af Montblanc og tre Gange besteg den, ved sine Skrifter havde henledet Opmærksomheden paa denne Egn.

5. **Arithmetisk Opgave:** At opløse Ligningen

$$x^2 - ax \sin \varphi + a^2 \cos \varphi \sin^2 \frac{1}{2} \varphi = 0$$

og give Rødderne saa simpel en Form som muligt.

Ifsald $a=25$, $\sin \frac{1}{2} \varphi = \frac{3}{5}$, hvad bliver da Biningen og dens Rødder?

6. Geometrisk Opgave: I hvilken Afstand fra en Kugles Centrum skal et lysende Punkt anbringes, naar det skal belyse Fjerdedelen af dens Overflade?

Hvis man formaaer det, ønskes tillige Afstanden angiven, naar almindeligen $\frac{1}{n}$ af Overfladen skal belyses.

B. Extraordinair Afgangsexamen 1859.

Bed Skrivelse af 27de September f. A. bevilgede Ministeriet, at Discipel Peter Clausen Larsen, som ved Sygdom havde været forhindret fra at indstille sig til den i Juli afholdte Afgangsexamens anden Deel, maatte stedes til extraordinair Afgangsexamen ved Skolen i Januar Maaned næste Aar. Ved Skrivelse af 31te December meldtes, at den skriftlige Deel af denne Examen vilde være at afholde Mandag d. 10de Januar (Overs. fra Latin til Dansk, arithmetisk Opgave), Tirsdag d. 11te (Latinisk Stiil, geometrisk Opgave) og Onsdag d. 12te (Dansk Stiil). Den mundtlige Prøve holdtes Onsdag d. 12te om Eftermiddagen og Torsdag den 13de om Formiddagen.

Peter Clausen Larsen, Søn af Distriktslæge Larsen i Bogenfse, født sammesteds d. 10de Juli 1839, optoges i Skolens 1ste Klasse d. 1ste September 1848.

Opgaverne ved de skriftlige Prøver af denne Examen vare følgende:

1. Udarbeidelse i Modersmaalet: „Hvori bestaaer Charakterens Selvstændighed, og til hvilke Feil kan den udarte?“

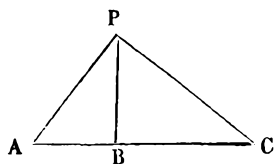
2. Latinisk Stiil: Hvor frit og dristigt de græske komiske Digtere have behandlet guddommelige og menneske-

lige Gjenstande i deres Stykker, kan sees af Aristophanes's Frøer (ranæ). Denne Comoedies Indhold er følgende. Bacchus, under hvis Beskyttelse Theatret og scenisk Kunst var, beslutter, ledsaget af en Slave, Xanthias, at drage ned i Underverdenen for derfra at hente en tragisk Digter, eftersom Tragoedien efter Sophocles's og Euripides's Død forekommer ham at savne dygtige (idoneus) Dyrkere. Efter at have raadspurgt Hercules, der forud var steget ned til Underverdenen og havde bortført Cerberus, om Veien, drager han afsted iført Hercules's Dragt. Efter adskillige latterlige Besværligheder og Farer, i hvilke han viser sig meget feig, kommer han til Plutons Bolig, hvor der er stor Uro og Stoi, fordi Euripides, der nylig er kommen hertil, vil fratage Æschylus det Høisæde (thronus), som er givet ham som den Fornemste af Tragikerne, og som Sophocles ikke havde gjort ham stridigt (controversiam alicuius rei alicui movere). Pluto tager nu Bacchus til Dommer imellem Æschylus og Euripides, som begge ibrigen føre deres Sag for ham. Efterat have prøvet begge Digteres Kunst fra alle Sider, erklærer Bacchus Æschylus for at være Euripides meget overlegen (superior) og beslutter at føre ham med sig til Oververdenen med Plutos Tilladelse. Æschylus overdrager ved sin Bortgang Høisædet til Sophocles. Hele denne Kamp behandles saaledes af Aristophanes, at man let seer, at Euripides's Stykker ikke have tilfredsstillet ham synderlig.

3. Oversættelse fra Latin til Dansk Livius XLIII c. 18 fra Persius principio hiemis indtil victa pertinacia est med nogle Forandringer.

4. Arithmetisk Opgave: En arithmetisk Progression begynder med 3 og 7. Hvormange Led skal man tage af den for at Summen kan blive 2346?

5. Geometrisk Opgave:

Naar man kjender de to Vinkler APB og BPC, som Linierne fra et Punkt P til tre givne Punkter A, B, C, der ligge i en ret Linie, danne med hinanden indbyrdes, hvorledes kan man da bestemme Beliggenheden af Punktet P, deels ved geometrisk Construction, deels ved trigonometrisk Regning?

Som Exempel for Regningen tages:

$AB = 500$ Alen, $BC = 1000$ Alen, $APB = 36^\circ$,
 $BPC = 54^\circ$. Der søges AP og CP.

Candidaterne have ved Afgangsexamen erholdt følgende Charakterer:

Candidaternes Navne.	Første Afdeling.				Anden Afdeling.								Hoved- charakter.	Skrift.	
	Trykfl.	Gramfl.	Geographie.	Naturhistorie.	Udarbejdelse i Møderømaalet.	Ratin, mundtlig.	Ratin, skriftlig.	Oræfl.	Religion.	Historie.	Grithmeiff.	Geometrie.			Naturkænde.
Chr. P. S. Krag	mg.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	Første Charakter.	mg.
J. Th. Glerup	g.	mg.	g.	mg.	mg.	g.	g.	tg.	g.	g.	ug.	ug.	ug.	Anden Charakter.	—
Therov. Schroll	mg.	g.	mg.	mg.	g.	mg.	tg.	mg.	g.	mg.	ug.	ug.	mg.	Første Charakter.	—
Chr. F. Storch	g.	g.	mg.	g.	g.	mg.	g.	g.	g.	g.	mg.	mg.	g.	Anden Charakter.	g.
S. Chr. Barfod	g.	g.	mg.	mg.	g.	g.	tg.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	Anden Charakter.	—
P. Cl. Larsen	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	tg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	Første Charakter.	—

86

C. Nærmere Bestemmelser angaaende Afgangsexamen for Realister.

Den Omstændighed, at Afgangsexamen for Realister iaar første Gang skal afholdes ved Odense Cathedral-skole, foranledigede mig til under 24de Marts d. A. at henvende mig til Ministeriet med Forespørgsel angaaende adskillige mig tvivlsomme Punkter, vedkommende denne Examen, navnlig om hvortidt de nærmere Bestemmelser om Charakterberegningen m. m., som vare blevne Skolen meddeelte ved Ministeriets Skrivelse af 24de Juni 1856 som „foreløbige“ og for det Første kun gjældende for den Examen, der afholdtes i daværende Aar i nogle Skoler, senere ere blevne fastsatte som definitivt gjældende. De andre Spørgsmaals Beskaffenhed vil kunne sees af følgende Ministerialskrivelse, hvori de ere besvarede:

„Foranlediget af Hr. Professorens behagelige Skrivelse af 24de Marts d. A., hvori De, med Hensyn til at Realafgangsexamen første Gang i indeværende Sommer vil blive afholdt ved Odense Cathedral-skole, har begjært Ministeriets Bestemmelse om forskjellige denne Examen vedkommende Punkter, skulde Ministeriet herved tjenstligst meddele Dem Nedenstaaende til behagelig Efterretning.

1. Der vil ikke kunne ventes Tilladelse til, at Noget, som ikke har deeltaget i Skolens Underviisning, eller som har forladt Skolen, inden han har været 2 Aar i 5te Realclasse, som Privatist indstiller sig til Afgangsexamen for Realdisciple ved Skolen.

2. De Bestemmelser om Charakterberegningen m. m., som indeholdes i Ministeriets Skrivelse af 24de Juni 1856, ville endnu midlertidig være at følge.

3. Ved den i Bekjendtgørelsen af 18de September 1855 § 5 e omtalte Prøvetegning og Prøvekrift er figtet

til de Prøvearbejder, som Disciplene i de sidste Maaneder før Examen udføre for at fremlægges ved Hovedexamen.

4. Der er Intet til Hinder for, at det Bidnesbyrd, som efter nysnævnte Bekjendtgjørelse § 6 bliver at meddele den Discipel, som har bestaaet Examen, indeholder Specialkaraktererne i de enkelte Fag. Hvad Formen for dette Bidnesbyrd angaaer, bliver det at meddeles efter den samme Formular, som det, der meddeles for Afgangsexamen for Studerende.

5. Bidnesbyrddet bliver at udfærdige paa stemplet Papir og der erlægges samme Gebyr for dette som for de Studerendes.

6. Det af Hr. Professorens omtalte Pensum af 20—25 Capitler af Cæsar for en Realdiscipel, der agter at blive Pharmaceut, svarer til og er ret betegnende for det Pensum, der ved den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet i Almindelighed opgives og af Examinator ved denne er fundet antageligt. Ved Bedømmelsen af, om der kan tilkjendes Examinanden „Bestaaet“, har Examinator fulgt den Praxis at regne Karakterer med positive Talværdier (Fg. og de bedre Karakterer) for at svare til „Bestaaet.“ Denne Praxis kan efter Ministeriets Skjønnende ogsaa tages til Følge ved Prøvens Afslæggelse ved de lærde Skoler.

Kjøbenhavn d. 23de Mai 1859.

D. G. Monrad.

Angaaende Reglerne for Charakterbestemmelsen var der ved Ministeriets Skrivelse af 23de April 1856 forlangt nærmere Forslag af Rectorerne for de lærde Skoler, i hvilke Realclasser vare blevne oprettede. Efterat disse Forslag vare indkomne, modtog de lærde Skoler Ministeriets

Bestemmelser desangaaende ved den ovenfor paaberaabte Skrivelse, der lyder saaledes:

„Efterat have modtaget Hr. Professorens Betænkning af 5te f. M. og fremdeles over Sagen at have indhentet Erklæring og Forslag fra Underviisningsinspecteuren ved de lærde Skoler, vil Ministeriet herved foreløbigen og for det Første kun for den Examen, der i indeværende Aar bliver at afholde, have fastsat følgende nærmere Bestemmelser om Charakterberegningen og hvad der i Henhold til Bekjendtgjørelsen af 18de Sept. f. A. angaaende en Underviisningsplan for en særskilt Reallunderviisning ved nogle af de lærde Skoler i Kongeriget Danmark m. v. § 6 skal fordres i de enkelte Fag for at bestaae den ved bemeldte Bekjendtgjørelse anordnede Afgangsexamen for Realdisciple, nemlig:

A. Specialcharaktererne blive de samme, som bruges ved Afgangsexamen ved de lærde Skoler.

B. Der gives elleve Specialcharakterer af indbyrdes lige Vægt og Værdi, nemlig for:

1. Dansk.
2. Tydsk.
3. Fransk.
4. Engelsk.
5. Historie.
6. Geographie.
7. Arithmetik med practisk Regning.
8. Geometrie med geometrisk Tegning.
9. Naturlære.
10. Naturhistorie.
11. Skrivning og Tegning under Get.

For de under Nr. 11 nævnte to Fag gives een Charakter for Skrivning og een for Tegning, og begge disse

sammenlægges til een Charakter paa samme Maade som i andre Fag forskjellige Censurers Stemmer om Charakteren sammenlægges efter de for Afgangsexamen for de lærde Skoler gjældende Regler.

C. Den skriftlige Prøve regnes i Sprogene halvt imod den mundtlige (saa at der uddrages Middeltallet af den mundtliges Værdi sat to Gange og den skriftlige sat een Gang); i de mathematiske Discipliner regnes den skriftlige Prøve i practisk Regning og Arithmetik tilsammen lige med den mundtlige arithmetiske (saa at Charakteren for Arithmetik fremkommer ved at tage Charakteren for den mundtlige Prøve to Gange, Charakteren for den skriftlige Regneprobe og for skriftlig Arithmetik hver een Gang og deraf uddrage Middeltallet), og paa samme Maade Charakteren for den skriftlige Prøve i Geometrie og for geometrisk Tegning tilsammen lige med den mundtlige Prøve i Geometrie.

D. For Charaktererne fastsættes med Hensyn til deres Sammenlægning til Hovedcharakteren samme Talværdier som for Charaktererne ved den ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 anordnede Afgangsexamen for de Studerende i de lærde Skoler, altsaa for Udmærket godt 8, for Meget godt 7, for Godt 5, for Temmelig godt 4, for Maadelig 3, for Slet 2.

E. For at bestaae Examen med Udmærkelse kræves Værdien af 6 Udmærket godt og 5 Meget godt, altsaa mindst 83 Points; for at bestaae Examen Værdien af 5 Godt og 6 Temmelig godt, altsaa mindst 31 Points.

Hvilket tjenstligen meldes Hr. Professorens til egen Efterretning og Sagttagelse samt til fornøden Bekjendtgjørelse."

Kjøbenhavn d. 24de Juni 1856.

C. Hall.

2. Underviisningen.

Ligesom ifjor første Fællesclasse havde været deelt i to fideordnede Partier, saaledes har dette iaar været Tilfældet med anden Fællesclasse, og af samme Grund, det store Antal af Disciple i denne Classe, der dog er blevet noget formindsket i Aarets Løb. Desuden var det nødvendigt, foruden den sædvanlige Deling af den toaarige syvende Classe i visse Fag, ogsaa at foretage en Deling af den toaarige femte Realclassens Disciple i Naturlære og tildeels i Mathematik.

Strax i Begyndelsen af Aaret mistede Skolen en af sine dygtigste Lærere, Adjunct Cand. theol. Theodor Christian Taaffe, der under 29de August f. A. udnævnedes til Rector for den høiere Borger-skole i Husum; han havde været Lærer ved Skolen siden August 1850 og havde i de senere Aar havt Lydsf i VI og V stud., Religion i Realclasserne og Historie og Geographie i III Realcl., II og I Fællesclasse. Ved hans Bortgang skete den Forandring i Fagernes Fordeling, at Overlærer Trojel overtog Lydsf i de øverste studerende istedetfor i V og IV Realcl., og at Adjunct Burd fik Historie og Geographie i III Realcl. istedetfor Danst i V Realclasse. Den nye Lærer tilfaldt da Danst i V Realcl., Lydsf i V og IV Realcl., Religion i Realclasserne og Historie og Geographie i II A og I. Ved kongelig Resolution af 24de October f. A. blev Adjunct ved Alborg Cathedral-skole Christian Peter Wagger Christensen beskikket til Adjunct her ved Skolen; dog tilføjede Ministeriet ved under 3die November at meddele Rector denne Udnævnelse, at Man paa Grund af de flere i det Aar sammenstødende Vacancer blandt Lærerne ved Alborg Cathedral-skole havde fundet det rigtigst, at Adjunct

Christensen vedblev sine Functioner ved bemeldte Skole, indtil hans Eftermand sammesteds var bleven udnævnt og ankommen. Den nye Adjunct kunde da først tiltræde sit Embede her i Begyndelsen af Januar d. A., og imidlertid blev Underviisningen i de fleste Fag, der havde været besørget af den fratraadte Lærer, vedligeholdt, om end tildeels med formindsket ugentlig Timeantal, deels ved Combination af de to sideordnede Afdelinger af anden Klasse i Historie og Geographie, deels ved at Adj. Faber og Bogeslang paatog sig Historie og Geographie i III Realcl. og Iste Klasse, og Overlærer Trojel Thdsf i VI, Rector samme Fag i V, hvorimod de andre vacante Timer bleve af de vicarierende Lærere benyttede til deres eget Fag. Der indtraf saaledes i Begyndelsen af Skoleaaret en Vacance, der varede over tre Maanedes, og i Slutningen af Aaret har Skolen atter følt en Vacances Ulemper. Cand. theol. Berentz Christoph Wilkens Lind Hjort, der, efter i eet Aar at have været constitueret Lærer, under 27de August f. A. var bleven beskikket til Adjunct, blev ved kongelig Resolution af 6te Mai d. A. kaldet til Sognepræst for Lyksborg Menighed, og maatte i Slutningen af samme Maaned afbryde sin Virksomhed ved Skolen, der ogsaa i ham havde haft en meget dygtig og nidkjær Lærer.

Udførlige Modificationer i Underviisningen, der ere blevne aftalte og vedtagne i Aarets Løb, foranledigedes ved Bekjendtgjørelsen af 8de November f. A. „angaaende nogle Forandringer og nærmere Bestemmelser ved den Kongelige Resolution af 6te Mai 1850 angaaende en Underviisningsplan og Examinationsbestemmelser for de lærde Skoler i Danmark“ og det samtidig dermed modtagne ministerielle Circulaire samt Underviisningsinspectorens Bink og Bemærkninger, der indeholdes i hans Skrivelse til Ministeriet af

6te August f. A. Iøvrigt er Stillingen ikke bleven synderlig forandret ved den omtalte Bekjendtgjørelse, og Klagerne over Disciplenes Overanstrengelse, hvad enten de vare grundede eller ikke, ville neppe være bragte til Taushed ved de i den indeholdte Lempelser.

Fagene have været fordeelte saaledes i indeværende Skoleaar:

Rector: Latin og Græsk i VII	15	Timer.
Oberlærer Befolii: Latin i VI og V, Dansk i II A og B	26	—
Oberlærer Siik: Græsk i VI og V, Fransk i VI—III stud.	20	—
Oberlærer Kragh: Naturlære i VII og V Realcl. A, Mathematisk i VII—V stud.	27	—
Oberlærer Trojel: Hebraisk i VII, Tydsk i VI og V stud., Fransk i V—III Realcl.	24	—
Adjunct Silfverberg: Græsk i IV, Latin i IV og III	22	—
Adjunct Faber: Religion i VII—III st., Dansk i VII og VI, Historie og Geographie i IV Realcl.	25	—
Adjunct Bogelsang: Historie og Geographie i VII—III stud. samt i V Realcl.	24	—
Adjunct Strøm: Naturhistorie i hele Skolen, Fransk i II A	26	—
Adjunct Haugsted: Tydsk i IV—I	20	—
Adjunct Burd: Engelsk i Realclasserne, Dansk i IV og III R. og i I, Historie og Geogr. i III R.	28	—
Adjunct Christensen: Dansk i V R., Tydsk i V og IV R., Religion i IV og III R., Historie og Geogr. i II A og I	25	—

Under 16de August f. A. har Ministeriet approberet Indførelsen af følgende Lære- og Læsebøger:

I Dansk: Befolii's Sproglære i de nederste Classer istedetfor Bojesens Grammatik; Holsts Smaadigte istedetfor Krossings i Iste Classe; Flors danske Læsebog istedetfor Holsts profaiske Læsebog i V Realclasse.

I Fransk: Borrings Album littéraire 1853 ved Siden af Lassens Chrestomathie i V Realcl.

I Engelsk: Mariboes engelske Elementarbog istedetfor Sammes Læsebog efter en ny Methode i III Realcl.

I Religion: Balslevs Lærebog istedetfor Daa-gaards i nederste og de nærmest følgende Classer; S. H. Kurk's christelige Religionslære istedetfor Gads Lærebog i 4de Stud. og de høiere Classer.

I Mathematik: Ramus's Grundtræk i Astronomien istedetfor Steens Begyndelsesgrunde i den mathematiske Geographie; dog at det ved Benyttelsen af denne Bog nøie iagttages, at den mathematiske Detail, som ikke er nødvendig for Forstaaelsen, forbigaaes.

Hvad Underviisningen i Religion i de høiere Classer angaaer, da er Skolen nu atter henviist til de ældre utilfredsstillende Lærebøger, idet Tilladelsen til at benytte Kurk's christelige Religionslære er taget tilbage ved følgende Skrivelse af 14de Januar d. A.:

„Efterat Ministeriet ved Skrivelse af 16de August f. A. havde givet Tilladelse til at indføre S. H. Kurk's christelige Religionslære til Brug ved Religionsunderviisningen i Odense Cathedralsskole i 4de og de høiere Classer, har Man, i Anledning af at et lignende Andragende indkom fra en anden lærd Skole, og Underviisningsinspec-teuren for de lærde Skoler, ved at yttre sig over dette, med Hensyn til Bogens specifikt confessionelle Charakter

(navnlig dens Tilslutning til Formula concordiæ) fandt det ønskeligt, at det theologiske Facultet udtalte sig om Bogens Benyttelse ved Religionsunderviisningen i de lærde Skoler, i denne Henseende begjært bemeldte Facultets Erklæring.

Efterat Ministeriet nu har modtaget den begjærede Erklæring, hvori Facultetet, som det nærmere behagelig vil erfares af den herhos vedlagte Gjenpart af denne*), eenstemmig har fraraadet Bogens Indførelse til Brug ved Underviisningen, og efterat Ministeriet yderligere har brevvevlet med Underviisningsinspecteuren for de lærde Skoler om Anliggendet, maa Ministeriet finde det betænkeligt at give en videre Tilladelse til denne Lærebogs Benyttelse ved Underviisningen, hvorimod Man, forsaavidt den alt er indført i Odense Cathedral-skole, ikke finder tilstrækkelig Anledning til at tilbagefalde Tilladelsen for det Hold af Disciple, som indeværende Skoleaar have begyndt at benytte den og ved hvis Underviisning den saaledes undtagelsesviis kan bruges, indtil deres Skolekursus er tilendebragt."

Under 11te Mai d. A. har Rector modtaget følgende Ministerialskrivelse om Ansættelsen af en Sangespecteur:

„Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Indstilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 15de f. M. allernaadigst at bifalde, at Organist ved Trinitatis Kirke i Kjøbenhavn, Professor Andreas Peter Berggreen, Ridder af Dannebrog, beskikkes til Sangespecteur ved de lærde Skoler, Skoleseminarierne og de øvrige,

*) Facultetets Erklæring findes astrykt i Evangelist Ugeskrift 1859 Nr. 12.

Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet underlagte, Skoler og Underviisningsanstalter fra 1ste April d. A. at regne.

Denne allerhøieste Resolution, i Medfør af hvilken Professor Berggreen vil have at føre Tilsyn med Sang- underviisningen i de lærde Skoler, meddeles herved tjenst- ligt Hr. Professoren til Efterretning og Sagttagelse."

3. De i Skoleaaret gennemgaaede Pensa.

Dansk.

I Klasse. Til Oplæsning er benyttet Borgens og Kung's Læsebog 2det Cursus. Disciplene ere blevne øvede i at læse og opfatte det Læste deels ved Choralæsning, deels saaledes, at kun een har læst, og de andre have enten fulgt med i Bogen eller blot hørt. Jævnlig have de da igjen fortalt det saaledes Læste. Foruden denne Øvelse i mundt- lig Fremstilling have de gjengivet korte, simple Fortællinger, som Læreren umiddelbart i Forveien havde fortalt dem; desuden have de fortalt den sidste rettede Stil. Flere Digte ere lærte udenad efter ovennævnte Læsebog og Holst's Smaadigte til Udenadslæren; naar et Stykke er blevet foresat, er det blevet forelæst og forklaret af Læreren, der- næst fremsagt i Chor og af enkelte Disciple uden at see i Bogen. Underviisning i Sproglære er meddeelt efter Le- folii's kortsattede Sproglære saaledes, at i Aarets Løb det vigtigste Indhold af de 5 første Affnit (ikke Anmærk- ningerne og det om de forskjellige Bisætninger) er meddeelt Disciplene mundtlig og derefter indøvet ved Læsningen og Gjennemgaaelsen af Stilene; senere er det Tilsvarende i

Bogen gennemlæst. Af Stile er der skrevet een ugentlig paa Skolen, i Begyndelsen Dictat, senere næsten udelukkende Gjengivelse af en lille simpel Historie, som Læreren umiddelbart forud havde fortalt. Rettelserne ere blevne indførte i smaa Bøger til denne Brug. — II Klasse A og B. Til Oplæsning er benyttet Bdie Cursus af Borgens og Rungs Læsebog; endeel Digte ere lærte udenad, deels efter samme Bog, deels efter Krossings poetiske Læsebog for de lavere Classer, fornemmelig af fortællende eller let skildrende Indhold. Ovelserne i mundtlig Fremstilling have deels bestaaet i Gjengivelse af Fortællinger, Læreren tidligere havde fortalt, deels have Disciplene fortalt Stykker, de selv havde valgt; saavidt Læsebogens Stykker egnede sig dertil, have Disciplene ogsaa maattet gjengive Indholdet af det, en af dem forud havde oplæst af Læsebogen, medens de andre havde hørt efter med Bogen omvendt foran sig. Ugentlig er der skrevet en Stil, i den første Deel af Aaret altid paa Skolen under Læreren's vejledende Tilsyn, senere skifteviis paa Skolen og hjemme, altid bestaaende af Gjengivelse af en Fortælling, som i Forveien var bleven fortalt paa Skolen af Læreren, blot af større Omfang end i Iste Klasse, mod Slutningen af Aaret med enkelte skildrende Bestanddele og korte Stykker uforandret gjengiven Tale. Foruden mindre Fortællinger ere paa denne Maade Regnar Lodbroks, Nolf Göttriksons (efter Fryhell) og Fridthjols Saga blevne gjenfortalte afsnitviis, efterat de for en Deel vare omarbejdede af Læreren, for de fortaltes Disciplene. For at skaffe de Svagere mere Ovelse i Retkrivningen, ere de blevne foranledigede til at skrive af efter Bog hjemme. Lefolii's kortsattede Sproglære har Læreren paa Skolen gennemlæst med Disciplene med Forbigaaelse af endeel Anmærkninger; forøvrigt

er Sproglæren bleven indøvet paa Skolen ved Analyse, uden at der nogensinde har været sat Disciplene Lectie for til at lære hjemme. — III Realclasse. Borgens og Kungs Læsebog 3die Cursus, især de historiske og naturbeskrivende Stykker samt Digtene; det Læste er da jævnlig blevet fortalt igjen af Disciplene. Desuden ere de blevne øvede i mundtlig Fremstilling ved at gjengive Fortællinger eller Skildringer, som Læreren forud havde fortalt; disse have mest været tagne af den nordiske Sagkreds eller Naturskildringer, Sagteventyr og Lignende. Stilene, som ere blevne skrevne eengang om Ugen, have været af samme Art, saa at henimod Aarets Slutning Skildring og Beskrivelse ere blevne hyppigere; nogle Gange er der foretaget Øvelse i Udtryk med direct Tale. Af Borgens og Kungs Læsebog og Krossings poetiske Læsebog 1ste Deel ere endeel Digte lærte udenad. Lefolii's Sproglære er gennemlæst eengang, og endeel flere Anmærkninger medtagne end i II Classe. — III stud. Classe. Borgens og Kungs Læsebog 3die Cursus er benyttet til Dplæsning og Analyse. Lefolii's Sproglære er deels indøvet ved Analysen, deels for den største Deel gennemlæst. Flere Digte ere lærte udenad efter ovennævnte Læsebog og Krossings Samling. En Stil om Ugen, bestaaende i Gjengivelse af Fortællinger af beskrivende og skildrende Indhold; enkelte Oversættelser fra Dybsk og Fransk ere skrevne paa Skolen; undertiden have Stileopgaverne bestaaet i selvstændige Fortællinger, hentede fra et Disciplene bekjendt Stof. Foruden at Disciplene samtidig med Dplæsning stadig mundtlig have maattet gjengive Indholdet af det Dplæste, ere de ogsaa blevne øvede i mundtlig Fremstilling efter Forberedelse hjemme. Disse sidste Øvelser have deels bestaaet i at Disciplene have fortalt en Historie efter eget Valg, deels i at

en bestemt Opgave (af lignende Indhold som Stilen) er blevet dem foresat. — IV Realclasse. Borgens og Runges Læsebog 3die Cursus og Holsts poetiske Læsebog, i hvilken sidste en stor Deel Digte ere læste og nogle lærte udenad; desuden er læst endeel Stykker af „Nordens Guder.“ Øvelse i mundtlig Fremstilling er foretaget mest ved Gjengivelse af fortalte eller forelæste Stykker, især af den nordiske og græske Sagnkreds og Naturskildringer; enkelte Gange er selvstændig Beskrivelse forsøgt. Tre til fire Stile om Maanedene ere skrevne; de have i det Hele været af samme Indhold som de mundtlige Øvelser, dog mest Beskrivelser og Skildringer, hvortil oftere kun veiledende Bink ere givne; enkelte Gange Oversættelse fra Engelsk og Gjengivelse af direct og indirect Tale. Bojesens Sproglære er repeteret. — IV stud. Classe. Holsts prosaiske Læsebog til Dplæsning og Analyse; Bojesens Grammatik er læst med Undtagelse af Afsnittet om de forskjellige Arter af Sætninger, der mundtlig er gennemgaaet. Holsts poetiske Læsebog er benyttet deels til Dplæsning deels til Udenadslæsning. En Stil om Ugen, i Almindelighed selvstændige Beskrivelser og Skildringer, undertiden Gjengivelse efter Foredrag af Læreren; enkelte Gange en Oversættelse fra Tydsk og Fransk, skreven paa Skolen. Mundtlige Foredrag ere blevne holdte deels over selvvalgte Opgaver deels over Opgaver, der ere blevne foresatte af Læreren, af lignende Indhold som Stileopgaverne. — V Realclasse. Bekjendtskab med den danske Litteratur er bibragt Disciplene ved Læsning af udvalgte Stykker af Florss Læsebog; desuden har været benyttet til Dplæsning Ohlenschlägers Aladdin og Hakon Jarl, et Par af St. St. Blichers Noveller, Stykker af Hauchs Thorvald Vidførels Saga, af P. Møllers Noveller og af Fr. Paludan-

Müllers Poesier. Endeel Digte ere lærte udenad. Det Bigtigste af den nordiske og græske Mythologie er meddeelt mundtligt, og Gjengivelse af det Meddeelte har tjent som Øvelse i mundtligt Foredrag. I Gjennemsnit tre Stile om Maanednen, deels Emner af Historie og Geographie, deels frie Opgaver. — V stud. Klasse. To Stile om Maanednen, der som oftest ere skrevne hjemme; Opgaverne have været af historisk, geographisk og naturhistorisk Indhold; mod Slutningen af Aaret er der skrevet nogle Afhandlinger af undersøgende og raisonnerende Indhold. Holsts prosaiske og poetiske Læsebog er bleven anvendt til Dplæsning; desuden er forelæst udvalgte Stykker af Rolf Krake, Wilsters Odhyssee o. s. v. Enkelte Digte ere lærte udenad. De mundtlige Foredrag have havt samme Indhold som Stilene. — VI Klasse. Læst Nordens Guder med Udvikling af den nordiske Mythologie; Brudstykker af Sagaer, navnlig Nials Saga samt Digte af Molbechs Anthologie med oplysende æsthetiske og litterair-historiske Bemærkninger. I Regelen 2 Afhandlinger maanedlig samt jævnlig mundtlige Foredrag. — VII Klasse. Læst udvalgte Bærker af Ewald, Ohlenschläger og Paludan-Müller samt Prøver af Ingemann, Hauch, Poul Møller, Andersen, Chr. Winther og Herg. Litteraturhistorien gennemgaaet fra Holbergs Død til Nutiden. I Regelen 2 Afhandlinger maanedlig samt mundtlige Foredrag især i Aarets første Halvdeel.

Iblandt Opgaverne i de to øverste Classer have været: VI Klasse: Om Venfskab. — En Sammenligning imellem Kong Saul og Keiser Nero. — Livet en Skole. — Om Palmerne. — Hvori kan Grunden ligge til, at Mange ere misfornøiede med deres Stilling, og hvorledes skulle vi holde os frie for dette Onde? — Hvem var størst, Alexander den Store eller Napoleon den Store. — Carl Gustavs Liv og Regjering. — En Skildring af Kampen imellem den geistlige og verdslige Magt i Danmark

under Christopher d. 1ste og hans Efterfølgere. — Hvorledes tænkte Nordboerne sig Gudens Thor, og hvilken Stilling indtog han i Forhold til de øvrige Guder? — Om Propheternes Kald og Betydning. — Hvilke Grændser har den Pligt at pleie Legemet og bevare Sundheden? — Exemptets Kraft. — En udført Sammenligning imellem Livets forskellige Aldere og Aarets Tider. — Udvikling af Ordsproget: Enhver er sig selv nærmest.

VII Klasse (Skriftlige Udarbejdelser): Hvorledes skulle vi betragte Forskjel i Mandgaver? — Hvad vil det sige at være beredt paa at døe, og naar bør en saadan Beredelse begynde? — Hvilken Indflydelse har Danmark's geographiske Beliggenhed udøvet paa dets Fremgang i almindelig Kultur og Dannelse? — Om Betydningen af de Anstrengelser og Opoffrelser, ved hvilke man har søgt at finde og endelig har fundet Nordvestpassagen. — De forskellige Kirkepartiers Stilling til hverandre i Tydskland ved Udgangen af det 16de og ved Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. — Hvad kan der siges for og hvad imod følgende Grundsætnings Værd: „Vær hvad Du vil, men vær det heelt?“ — En Bedømmelse af Digtet Aladdin. — Hvad forstaaes ved den sande Dannelse? Er den en blot Form, eller har den ogsaa et bestemt Indhold og hvilket? — En Sammenligning imellem Homers Verker og Ænciden. — Hvilke mythologiske Forestillinger og religiøse Indretninger vare eiendommelige for Romerne uden at være laante fra Fremmede, og hvorvidt bevaredes de i Tidernes Løb? — Udsigt over det romerske Riges religiøse Tilstand paa Christi Tid.

(Opgaver til mundtligt Foredrag): Er Krig forsvarlig eller fordømmelig? — a) Om Nytten af at studere sit Modersmaal. b) Hvorvidt beforder Handelen Folkenes aandelige Kultur? — Af hvilken Betydning for Dannelsen er Kjendskab til den klassiske Oldtid? — Studenterne kaldes Musernes Sønner: hvad betyder Navnet, og hvad kræver det af den, der skal bære det med Rette? — Hvad hører der til en god Kritik, og hvad Gavn gjør den? — a) Marsager til det romerske Riges Undergang. b) Følgerne af Korstågene.

Tydsk.

I Klasse. Af Kung's Læsebog for de lavere Classer læst S. 34—79 og 152—197. Hjorts mindre Grammatik er gennemgaaet med Undtagelse af Verber af anden Conjugation. Nogle Digte i Læsebogen ere lærte udenad, og

ere derpaa nedskrevne; oftere Dictat og skriftlig Indøvelse af det i Grammatiken læste. — II Klasse B. Rungs Læsebog S. 7—15, 62—103, 182—220. Hjorts mindre Grammatik er læst fuldstændig og repeteret. Af Digtene i Læsebogen ere flere lærte udenad. Een Gang om Ugen Indøvelse af Grammatiken efter Wolles Materialier. — II Klasse A. Rungs Læsebog S. 3—34, 69—103, 129—152, 207—220; isvrigt ligesom B. — III Realclassse. Hjorts Læsebog S. 21—68 og 113—132. Det Vigtigste af Formlæren er læst efter Trojels Grammatik. Skriftlige Øvelser efter Lassens Elementarbog S. 24—48. — III stud. Klasse. Hjorts Læsebog S. 1—60. Hele Formlæren er læst efter Hjorts større Grammatik. — IV Realclassse. Hjorts Læsebog S. 127—155 og 195—235. Det Vigtigste af Formlæren efter Trojels Grammatik. Stiil efter Lorenzens Stilebog. — IV stud. Klasse. Hjorts Læsebog S. 183—243. Af Sammes Grammatik er Formlæren fuldstændig læst og repeteret; af Ordforningenslæren ere enkelte Afsnit læste og gennemgaaede i Forbindelse med Opgaver efter Grønbergs Stiiløvelser. Stiil een Gang om Ugen deels hjemme, deels paa Skolen. — V Realclassse. Hjorts profaiske Læsebog S. 459—492, 526—564 (A og B), 564—614 (A alene), 415—426 (B alene); extemporelt S. 302—315; af den poetiske Deel S. 109—116, 124—130, 150—157, 164—171 (A og B), 120—124, 130 f., 141 f. (A alene) samt repeteret S. 1—23 (A alene). Af Sammes Grammatik er læst hele Syntaxen og det Vigtigste af Formlæren er repeteret af A efter Hjorts, af B efter Trojels Gr. Lorenzens Stilebog er benyttet til skriftlige og mundtlige Øvelser. — V stud. Klasse. Hjorts profaiske Læsebog S. 173—253; Sammes poet. Læsebog S. 1—3, 5—8, 23—31, 48—62; des-

uden extemporalt i samme Bog S. 3—5, 8—23, 32—48. Af Sammes Grammatik Formlæren repeteret og nogle Stykker af Syntaxen; desuden „et Par Capitler af den tydske Syntax.“ Stiil een Gang ugentlig skriftlig, afværlende hjemme og paa Skolen efter Lorenkens Stiiløvelser; extemporalt mundtlig samme Bog S. 1—23. — VI Classe. Hjorts profaiske Læsebog S. 391—459; af Jürs og Rungs poetiske Læsebog udvalgte Digte (omtrent Halvdelen). Extemporalt Hjorts Læsebog S. 526—550, den litterairhistoriske Oversigt i Jürs deutsche Dichter og enkelte af Digtene. Desuden har hver Discipel efter eget Valg læst flere Stykker af tydske Forfattere, hvorfor de eengang maanedlig have gjort Rede. Af Hjorts Grammatik er repeteret Formlæren og nogle Stykker af Syntaxen; desuden „et Par Capitler af den tydske Syntax.“ Skriftlig Stiil eengang (undertiden to Gange) ugentlig, afværlende hjemme og paa Skolen, mest efter Lorenkens Stilebog. Mundtlig extemporalt er oversat en Deel fortællende Stykker af samme Bog, som derefter tillige ere gjenfortalte udenad paa Tydsk.

Franst.

II Classe B. Af Borrings Manuel des enfants er læst S. 23—70, 81—109. Af Grammatiken er gennemgaaet mundtlig og læst efter Abrahams's franske Sprog-lære Substantivernes Declination, Pronomina, Hjelpeverber og regelmæssige Verber samt Hovedreglerne for Gunkjønns- og Fleertalsdannelsen. — II Classe A. Borrings Manuel S. 1—14, 23—64, 81—97, 109—149; af Grammatiken det Samme som A. — III Realclasse. Lærens Læsebog for Skolernes Mellemclasser S. 15—87; lært udenad Nr. 1—21. I Abrahams's Grammatik et Ud-

valg af Formlæren indtil de uregelmæssige Verber. Læssens Opgaver 1ste Affnit oversat mundtlig og enkelte Stykker (1 à 2 maanedlig) tillige skriftlig. — III stud. Klasse. Læssens Læsebog (2den Udg.) S. 1—47, 172—178, 193—198. Af Grammatiken det Vigtigste af Formlæren. — IV Realklasse. Læssens Chrestomathie S. 1—73. Af Grammatiken Formlæren med Undtagelse af de uregelmæssige Verber. Af Læssens Opgaver 2det Affnit de til Hjælpeverberne og de regelmæssige Conjugationer henhørende Stykker oversatte mundtlig og skriftlig. — IV stud. Klasse. Læssens Læsebog (1ste Udg.) S. 58—63, 71—93 og af Borrings études litt. S. 1—10, 105—133, 384—394. Formlæren er læst fuldstændigere. — V Realklasse. Borrings Album littéraire S. 18—62, 84—118, 254—259; øverste Afdeling desuden S. 62—84, 118—137; extemporalt Læssens Extemporallæsning S. 212—310. Af Grammatiken læst de uregelmæssige Verber og repeteret det Øvrige af Formlæren; af Syntaxen Læren om Tiderne, Subjunctiv, Participierne og de bundne Pronominers Plads. Af Læssens Opgaver 2det Affnit de til Hjælpeverberne og de regelmæssige Conjugationer henhørende Stykker, samt fra Nr. 88 alle de øvrige Stykker oversatte mundtlig og en Deel af dem skriftlig; desuden af Sammes sammenhængende Opgaver til franske Stile S. 22—44 oversat deels skriftlig deels mundtlig extemporalt. — V stud. Klasse. Borrings études S. 1—11, 126—141, 151—160, 222—224, 231—258, 268—321, 343—350, 373—379, 390—401, 408—413. Formlæren er repeteret og nogle Affnit af Syntaxen ere læste. Enkelte Tider ere anvendte til Forsøg paa at oversætte uden Forberedelse. — VI Klasse. Af Borrings études S. 62—105 (Udg. af 1847), S. 10—84, 141—151, 261—267, 350—370,

390—401 (Udg. af 1855); af Merimée: Colomba samt af la Mosaique S. 260—320, 412—446. Uden Forberedelse er læst Michelet hist. romaine Livr. II og Voltaire hist. de Charles XII Livr. I; desuden nogle faa poetiske Stykker af Hugo, Barbier, Béranger. De vigtigste Afsnit af Syntaxen ere gennemgaaede og Formlæren repeteret.

Engelsk.

III Realclasse. Af Mariboes Elementarbog er læst de 10 første Historier; ved Oversættelse og Retrovertning er Ordsforraadet deri befæstet i Disciplenes Husomse, og det Vigtigste af Formlæren derved efterhaanden meddeelt (af de uregelmæssige Verber kun endeel). Af de dertil hørende Stileøvelser er Endeel oversat mundtlig og undertiden tillige skriftlig. — IV Realclasse. Marryat: the mission, chapt. XIV—XVIII; Mariboes Elementarbog er repeteret, og af de dertil hørende Stileøvelser er en stor Deel oversat mundtlig. Af den samme Bog er skreven een Stil ugentlig efter foregaaende Gjennemgaaelse. Formlæren er læst efter Mariboes Grammatik. — V Realclasse. Herrig: the british classical authors S. 196—213, 223—227 og 533—556; cursorkiff: Marryat: the mission chapt. I—VIII. Den ældre Afdeling af Classen har desuden læst: Herrig S. 525—533, 556—588 og 603—605. Af Wittrups Grammatik er Udtalen og Formlæren kortelig gennemgaaet, Syntaxen noget udførligere læst. Een Gang om Ugen er en Stil skreven, oftest efter Mariboes større Stileøvelser, nogle Gange som Gjengivelse af en let, lille Fortælling, der umiddelbart forud var fortalt paa Engelsk af Læreren.

Latin.

III Klasse. Silfverberg's Læsebog indtil S. 37. Af Madvig's Grammatik er læst det, der for denne Klasse er bestemt af Bøiningslæren. Syntax er ikke læst efter Grammatiken, men ved Læsningen af Læsebogens Iste Coursus 2det Afsnit ere Hovedreglerne af Casuslæren mundtlig meddeelte og Exemplerne lærte udenad. — IV Klasse. Silfverberg's Læsebog fra S. 37 til S. 58. Cæsar de bello Gallico Iste Bog til Cap. 42. Af Grammatiken er Formlæren repeteret og udvidet; af Syntaxen er læst Iste Afsnit; det Vigtigste af Moduslæren er meddeelt under Forfatterlæsningen. 2 Stile ere skrevne om Ugen, den ene hjemme, den anden paa Skolen, efter dicterede Opgaver. — V Klasse. Cæsars Gallerkrig 3die Bog; Cicero's anden philippiske Tale; Dvid's Forbandlinger efter Feldbausch's Udvalg, Stykkerne XXIV—XXVI. Af Sproglæren er der til det tidligere lærte føiet Modus- og Tempuslæren samt Hovedpunkterne af Læren om Sætningsforbindelsen; Læren om Stedordenes Brug er kun meddeelt mundtlig i Overensstemmelse med Grammatiken efter den Anledning, Læsningen og Stilen har givet dertil. Af Stile er der skrevet to ugentlig, een (sammenhængende) hjemme efter forudgaaende Gjennemgang paa Skolen og een, bestaaende af løse Sætninger, beregnede paa bestemte grammatiske Regler, paa Skolen, under fuldstændigere ledsagende Veiledelse af Læreren, begge Slags dannede af Læreren selv; efterat Stilen er bleven rettet og gennemgaaet, have Disciplene skrevet den om. Til en Deel af den læste Tale af Cicero have Disciplene efter tilendebragt Læsning affattet en skriftlig Oversættelse hjemme, som er bleven rettet og derefter benyttet til at lære den latinske Text saaledes, at Disciplene kunde fremfige den med Oversættelsen for sig. — VI Klasse.

Cicero's 1ste og 2den philippiske Tale; 2de Bog af Livius; 8de og 9de Bog af Virgils Æneide. Sprog-læren er bleven behandlet mundtlig efter den Anledning, Oversættelsen og Stilen har givet dertil. Ugentlig er der skrevet to Stile, een hjemme og een paa Skolen, med samme Fremgangsmaade som i 5te Klasse, kun at den forudgaaende Gjennemgang har været mindre udførlig; samtidig med at den rettede Stil blev gennemgaaet, er i den sidste Halvdeel af Aaret Latinen bleven dicteret i sprogrigtig Form og derefter lært udenad af Disciplene. Efter Henrichsens Opgaver er der skrevet enkelte Versioner; extemporalt er læst Sallusts Catilina de 40 første Capitler. — VII Klasse. Horats's 2de 1ste og 2den Bog, 2den Bog af Brevene med ars poetica, Cicero om Pligterne 2den og 3die Bog, Tacitus's Agricola og Germania; som Repetition Cicero's Tale de imperio Pomp. og de 3 første catilinariiske. Til extemporal Læsning eengang om Ugen er foruden Justinus benyttet de to sidste Afsnit af 2den Udg. af Henrichsens Opgaver til Oversættelse fra Latin paa Dansk, efter hvilke Opgaver ligeledes een eller to Versioner ere skrevne hver Maaned. To Stile ugentlig, den ene hjemme efter dicterede Opgaver, den anden paa Skolen efter Henrichsens Opgaver 3die Afdeling. Under Forfatterlæsningen ere de til Forstaaelse af Stederne hørende antiqvariske, mythologiske og litterairhistoriske Oplysninger meddeelte og henviist til de Haandbøger, som ere i Disciplenes Hænder.

Græst.

IV Klasse. Lunds Læsebog de 7 første Stykker til-ligemed de tilsvarende danske Exempler. Af Tregders Formlære er læst det Vigtigste af Lydlæren og Bøinings-

læren. — V Klasse. Xenophons Anabasis 1ste Bog og de to første Capitler af 2den Bog. Formlæren er repeteret og navnlig ere de uregelmæssige Verber indøvede. — VI Klasse. Homers Odyssee 15de og 16de Bog; Xenophons Anabasis 2den Bog fra 6te Capitel og 3die Bog; af Formlæren er den episke Dialect medtagen. — VII Klasse. Homers Odyssee 9de til 12te Bog (de 2 sidste som Repetition for A); af Tregders Anthologie: Idyllerne; Plato's Apol. Socr. og Crito; af Matthiä's griech. Lesebuch: Arriochos, Lucians Philopseudes og Demosthenes's Tale for Megalopoliterne. Madvig's Syntaxis er idelig benyttet under Læsningen af Forfatterne; med Hensyn til de fornødne mythologiske, antiqvariske og litterairhistoriske Oplysninger gjælder det Samme, som er bemærket ovenfor ved Latinen.

Hebraisk.

VII Klasse. Yngste Afdeling. Genesis I—IV; V—IX. Af Whittes Grammatik det Vigtigste af Formlæren. — Ældste Afdeling. De foreskrevne 40 Capitler af Genesis. Formlæren repeteret.

Religion.

I Klasse. Balslevs Bibelhistorie det G. og N. Testament. Endeel Psalmer ere lærte udenad. — II Klasse AB. Balslevs Lærebog fra det 2det Bud til den anden Troesartikel. Herslebs større Bibelhistorie forfra til Dommerne. Endeel Psalmer ere lærte udenad. — III Realklasse. Daugaards Lærebog 5te Cap. og 6te til Sacramenterne. Herslebs Bibelhistorie det G. T. fra 6te Periode indtil Enden (betydelig forkortet) og første Periode af det N. T.'s Historie. Psalmer. — III

stud. Klasse. Balslevs Lærebog fra den tredje Artikel til Enden. Herslevs større Bibelhistorie: det G. T. fra Exilet til Udsigten over Skrifterne, og det N. T. fra Begyndelsen til Bespisningen i Orkenen. — IV Realklasse. Daugaards Lærebog 6te Capitel. Herslevs Bibelhistorie: det N. T. fra 3die Periode til 2det Afsnit, Apostlernes Historie. Psalmer. — IV stud. Klasse. Kurks Religionslære 1ste Deel § 11—145. Herslevs Bibelhistorie: Jesu Liv fra Bjergprædiken til Paagribelsen i Gethsemane Have. — V stud. Klasse. Kurks Religionslære fra den anden Artikel (§ 192) til Enden af anden Deel (§ 307). Herslevs Bibelhistorie: Apostlernes Historie, Udsigten over Skrifterne i det G. og N. T., samt det G. T. fra Begyndelsen til Josvas Død. — VI Klasse. Gads Lærebog § 121—156. Herslevs Bibelhistorie repeteret heelt igjennem. — VII Klasse B. Gads Lærebog § 1—53. Lucas's Evangelium i Grundsproget Cap. I—XIX. — VII Klasse A. Gads Lærebog repeteret fra § 67 til Enden. Brevet til Romerne i Grundsproget; repeteret Matthæi Evangelium.

Historie.

I Klasse. Kofods fragmentariske Historie (ved Thrige) den gamle og Middeldalderens Historie indtil Carl den Store. — II Klasse A og B. Samme Bog, Middeldalderens Historie fra: Norden i de ældste Tider og den nyere Tids Historie indtil 1815. — III Realklasse. Af Kofods Verdenshistorie i Udtog: Danmark's, Norges og Sverrigs Historie samt Frankrigs Historie til 1328 (med betydelige Forkortelser). — III stud. Klasse. Samme Bog: Frankrigs Historie indtil 1830. — IV Realklasse. Af samme Lærebog: Frankrigs Historie fra Ludvig XVI

til 1815; Spanien (med nogle Partier af Portugals og Nederlændenes Hist.); Italien, Tydskland, England, Alt ligeledes til 1815. — IV stud. Klasse. Efter samme Lærebog læst af den gamle Historie de for-asiatiske Rigers samt Grækenlands Historie; dernæst Englands og Spaniens (herunder indbefattet nogle Partier af Portugals og Nederlændenes Historie). — V Realklasse. Efter samme Lærebog repeteret Frankrig, England, Spanien (med nogle Partier af Portugal og Nederlændene), Tydskland (med nogle Partier af Schweiz og Ungarn); nogle Partier af Italiens Middelalder; Sverrig og Rusland (hvorunder nogle Smaastrykker af Polens Historie). — V stud. Klasse. Efter samme Bog er af den gamle Historie Romes Historie læst; dernæst Tydsklands (Ungarns), Preussens og nogle Hovedpartier af Italiens, især fra den senere Middelalder; fremdeles Ruslands Historie (med nogle Smaastrykker af Polens). — VI Klasse. Efter samme Lærebog Sverrigs Historie, og efter Allens Lærebog Fædrelandets (med Tilføielse af det Nødvendigste af Norges). Ved Repetitionen er alle tre Landes Historie affnitstviis gennemgaaet under Fet. — VII Klasse. Den nyere Tids Historie efter Estrup; repeteret et Parti af Middelalderen efter samme Lærebog (S. 156—231).

Geographie.

I Klasse. Af Ingerslevs mindre Lærebog: Europa indtil Sydeuropa. — II Klasse A og B. Af samme Lærebog Sydeuropa samt de øvrige Verdensdele. — III Realklasse. Belschovs Geographie: Europa indtil Nederlændene. — III stud. Klasse. Samme Lærebog: indtil Kongeriget Belgien. — IV Realklasse. Europa fra Storbritannien til Asien. — IV stud. Klasse. Europa fra

Belgien til Asien. — V Realeklasse. Repeteret Europas Geographie. — V stud. Klasse. Asien, Africa, America og Australien. — VI Klasse. Repeteret hele Geographien.

Mathematik og Regning.

I Klasse. De 4 Regningsarter i benævnte og ubenævnte, med hele og brudne Tal. — II Klasse A og B. Brok og Broks Reguladetri tildeels efter Mundts Regnebog; ved Siden af Tavleregning er der lagt megen Vægt paa Hovedregning. Definitioner af Rumstørrelser og Af sætning af lette geometriske Opgaver. — III Realklasse. Omvendt og sammensat Reguladetri, Delingsregning og Blandingsregning samt simpel Renteregning efter Jensens Regnebog III Afsnit; Hovedregning; 1 Regneopgave ugentlig hjemme. Brogers Arithmetik § 1—136 med tilsvarende Øvelser, tildeels efter Steens matematiske Opgaver i det indledende Cursus. Mundts Geometrie 1—171 (undtagen enkelte Stykker af Indledningen og 70). Af sætning af Maalestokke og af Planfigurer efter opgivne Maal, samt praktisk Øvelse i Beregning af disses Fladeindhold. — III stud. Klasse. Gjennemgaaet Steens elementaire Arithmetik indtil Anhanget om Kvadrat og Kvadratrod. Geometrisk Tegning som i 3die Realklasse. — IV Realklasse. Rente af Rente, Gevinst og Tab samt endeel Opgaver i Berekning efter Jensens Regnebog III Afsnit; Hovedregning 1 Gang ugentlig; skriftligt Hjemmearbejde 1 Gang ugentlig. Brogers Arithmetik 147—398 med tilsvarende Øvelser deels paa Skolen deels hjemme. Mundts Geometrie 212—384, 418—449 og 558—568. Af sætning af Maalestokke og af Planfigurer efter opgivne Maal, Beregning af disses Fladeindhold samt Af sætning af plangeometriske Constructionsopgaver. — IV

stud. Klasse. Steens rene Mathematik Cap. 1 og 2 indtil § 2, 75—85. Ramus's Geometrie I. 1—63. — V Realclasse A. Stereometriske Opgaver efter Jensens Regnebog 3die Afsnit; desuden endeel Opgaver af Meiers praktiske Regnebog 2det Curfus til videre Dvelse i de forskjellige Slags Regning; 1 Gang ugentlig Hjemmearbeide. B. Geometriske og endeel stereometriske Opgaver samt Berelregning efter Jensens Regnebog 3die Afsnit; 1 Gang ugentlig Hjemmearbeide. — A. Broagers Arithmetik 531—651, 672—719 samt repeteret det forhen Læste. Mundts Geometrie 461—545, 552—626 samt repeteret det forhen Læste. Hver Uge 1 Times skriftlige Dvelse paa Skolen og 2 Opgaver hjemme. Fremstilling af Rumstørrelser's Projectioner paa to mod hinanden lodret stillede Planer. B. Broagers Arithmetik 399—460, 467—609. Mundts Geometrie 212—275, 358—384, 398—541, 558—568. Hver Uge 2 Timers skriftlige Dvelse paa Skolen og 2 Opgaver hjemme. Anviisning til og Dvelse i at fremstille Projectioner af Rumstørrelser paa to mod hinanden lodret stillede Planer. — V stud. Klasse. Steens rene Mathematik (2 Udg.) I, 55—66, 75—106. Ramus's Geometrie I, 64—71, 73—94, 97—98. Repeteret forfra. — VI Klasse. Steens rene Mathematik I, 108, 110—114, 116—127, 135—147, 148—153 kun praktisk indøvet, 154—357; II, 1—6. Ramus's Geometrie I, 109—110; 112; 115, v—vi; 117—121, III; 121, VII—127. Repeteret forfra. 1 skriftlig Opgave hjemme om Ugen. — VII Klasse B. Steens rene Mathematik II, 1—6, 12—20, 35—39, 43; III, 1—4, 17—27; Tillæg I, 1—4, 11—15; II. Ramus's Trigonometrie Art. 1—7, 9—16 med nogle Udeladelser; Stereometrien repet. Art. 1—16, 18—27, læst 30—40. 1 skriftlig

Opgave hjemme om Ugen. — VII Klasse A. Ramus's Stereometrie Art. 50—75, 86—88. Efter Sammes Trigonometrie de sphæriske Grundformler. Repeteret det hele mathematiske Cursus, nemlig Steens rene Mathematik, Ramus's Plangeometrie, Stereometrie og Trigonometrie. Ved Repetitionen er af det forhen Læste det forbigaaet, som gaaer udenfor de i Bekjendtgjørelsen af 8 Novbr. f. A. fastsatte Grændser. 2 skriftlige Opgaver om Ugen ere besvarede hjemme.

Naturhistorie.

I Klasse. Patteddyr og Fugle efter Lütken's mindre Lærebog. — II Klasse A og B. Krybdyr, Padder, Fiske, Leddyr og Bløddyr efter samme Lærebog. — III Realklasse og III stud. Klasse. Planteriget efter Dreiers og Bramsens fortf. Lærebog i Zoologie og Botanik. — IV Realklasse. Fuglene fra Hønsfuglene, Krybdyrene, Padderne, Fiskene og Leddyrene efter samme Lærebog. — IV stud. Klasse. Mennesket, Patteddyrene og Fuglene til Hønsedyrene efter Lütken's „Dyreriget.“ — V Realklasse. Planteriget efter Dreier og Bramsen, repeteret Patteddyrene og en Deel af Fuglene efter samme Bog. — V stud. Klasse. Fuglene fra Hønsfuglene, Krybdyrene, Padderne og Fiskene samt det menneskelige Legeme efter Lütken. — VI Klasse. Planteriget efter Dreier og Bramsen, Repetition af det menneskelige Legeme og Patteddyrene efter Lütken.

Naturalære.

V Realklasse B. Høltens Physik til Art. 170. — V Realcl. A. Samme Bog fra Art. 170 til Enden, samt Meteorologien efter Silfverbergs chemiske Physik. —

VII Klasse B. Drsted's mechaniske Physik til Art. 206. Müllers kemiske Physik til Meteorologien. — VII Klasse A. Drsted's mechaniske Physik, Art. 206 til Enden. Müllers chem. Physik, Art. 95 til Enden. Repeteret det hele Course.

Frihaandstegning.

I Klasse. I Skoleaarets Begyndelse har Classen tegnet rette og krumme Linier og Sammensætninger deraf efter Lærers Fortegnings med Kridt paa Tavlen; senere tegnet efter den første Halvdeel af Hetsch's Dvelfestavler. — II Cl. B. Tegning efter Hetsch's Dvelfestavler. — II Cl. A, III Realcl. og III stud. Klasse. I Skoleaarets Begyndelse tegnet efter samme Tavler; senere har omtrent Halvdelen tegnet efter lette antike Gipsbasrelieffer. — IV Realclasse. Med Undtagelse af nogle Enkelte har Classen tegnet efter antike Gipsbasrelieffer. — V Realclasse B. Tegnet efter antike Gipsbasrelieffer. A. Tegnet efter fritstaaende Gjenstande.

4. Disciplene.

Imod Slutningen af forrige Skoleaar var Disciplenes Antal 165, hvoraf sex dimitteredes til Universitetet og syv forlode Skolen inden det nye Skoleaars Begyndelse; Discipel G. W. Hansen af 3die stud. Cl. bortreves d. 12te Juni f. A. ved en Hjernebetændelse. Efter Indlemmelsesprøven optoges i August f. A. tyve, og senere endnu tre, saa at det største Antal iaar har været 174, af hvilke i Løbet af Aaret hidtil (Beg. af Juni) er udtraadt 13, nemlig tre af V R., to af IV stud., fire af IV R., een af

III A. og tre af II Klasse; Johannes Hansen af Iste Cl. døde d. 2den Marts d. A. af Strubehoste. Skolen frequenteres altsaa for nærværende Tid af 160 Disciple, fordeelte paa 11 Classer i efterfølgende Orden (De, hvis fuldstændige Navne ere angivne, ere de sidst indkomne):

VII Klasse A: 1. J. F. Krarup. 2. H. Chr. Hansen. 3. J. Chr. S. Dreher. 4. L. P. M. Chr. Wittrup. 5. G. F. Jørgensen. VII B.: 6. N. Pedersen (Holmdrup). 7. S. C. Chr. Lassen. 8. Th. J. Thorning. 9. J. P. Brandt. 10. Frederik Wilhelm Treschow (Kjære de Treschow til Brahesborg). 11. J. P. J. L. H. R. Sief. 12. N. Pedersen (Marslev). 13. L. Th. Engelstoft. 14. M. G. J. B. Krag. 15. Christian Rosenkilde Treschow (Broder til Nr. 10).

VI Klasse: 1. N. P. Jørgensen. 2. L. Th. Trojel. 3. C. J. L. Maar. 4. N. G. Møller. 5. C. Wied. 6. G. D. Storch. 7. A. v. d. Pahlen Wilhjelm. 8. D. Chr. G. Schroll. 9. N. Hofman (Bang). 10. D. Chr. Bang. 11. B. A. F. Hansen.

V stud. Klasse: 1. G. B. H. Mølmark. 2. Jacob Hansen Andresen (Skibscapitain Andresen i Nortmarkskov paa Als). 3. J. B. Salchow. 4. G. A. Graae. 5. N. F. Dreher. 6. Th. D. Gald. 7. S. Chrstph. N. Pade. 8. N. G. Hofman (Bang). 9. N. B. Aagaard. 10. P. K. A. Wulff. 11. J. L. M. Lund. 12. Chr. Hansen. 13. B. F. N. Bille. 14. H. F. Riisen. 15. N. B. Brorson. 16. Chr. G. A. Schøller. 17. F. D. Th. Engelstoft. 18. C. B. J. Camradt.

V Realclasse A: 1. L. M. Laurigen. 2. J. L. F. Petersen. 3. J. P. Th. Møller. 4. G. J. Döcker. 5. C. B. Wittrup. 6. J. G. Larsen. 7. A. P. See-

borff. 8. N. Schaldemose. 9. J. Bang. 10. J. B.
 A. Lind. B: 11. Th. S. G. Krag. 12. H. Lang-
 kilde. 13. J. P. Heilmann. 14. C. Chr. M. Wiin-
 gaard. 15. J. F. Hoffgaard.

IV studerende Klasse: 1. J. J. Petersen. 2.
 Chr. U. Hansen. 3. A. Th. Hasselager. 4. C. A.
 Møller. 5. C. A. Feilberg. 6. Chr. Th. Trojel.
 7. C. P. Stokkebye. 8. F. B. F. Hillerup. 9. A.
 Chr. Jacobæus. 10. G. P. Winther. 11. N. S. A.
 Stricker. 12. Ditlev Christian Ernst Krohn (Pa-
 stor Krohn i Bester-Naby). 13. C. N. G. B. Hansen.

IV Realklasse: 1. Johannes Frederik Marius
 Leisner (Malermester Leisner i Odense). 2. P. A. A.
 Bognsen. 3. Carl Adolph Schroll (Kammerraad
 Schroll paa Lykkensæde). 4. N. Chr. Barfod. 5. H.
 A. Weeke. 6. Christian Johan Havemann (Forval-
 ter Havemann paa Nøisomhed ved Trolleborg). 7. B.
 S. Brandt. 8. J. C. Chr. Svendsen. 9. K. Knud-
 sen. 10. A. H. Damm. 11. P. F. Langkilde. 12. H.
 M. Kjær. 13. J. C. J. Andersen. 14. H. F. B.
 Wessel-Brown. 15. H. C. Fahnøe.

III studerende Klasse: 1. Heinrich Franz
 Alexander Eggers (afd. Baron v. Eggers i Slesvig).
 2. A. K. Hasselager. 3. C. Th. Meldal. 4. Hans
 Leon Blademir Harald Bjering (Pastor Bjering i
 Svindinge). 5. G. L. J. A. Sisk. 6. P. C. Wessel-
 Brown. 7. D. B. G. Lehmann. 8. P. C. Haug-
 sted. 9. Th. Fr. Winther. 10. J. L. Camradt.
 11. Ludvig Emil Damkjær Silfverberg (afd. Pastor
 Lic. Silfverberg i Svendborg). 12. N. B. Møller.
 13. A. H. Steenbuch.

III Realclasse: 1. Hans Jacob Berche Jørgensen (Toldassistent Jørgensen i Odense). 2. A. Sachs. 3. J. Chr. M. Hvenegaard. 4. H. Chr. Møller. 5. A. Sch. Knudsen. 6. C. Rasmussen. 7. P. Th. Teisen. 8. Th. N. Weeke. 9. M. R. Duck. 10. H. P. Hansen. 11. P. Gilskov. 12. F. C. Chr. May. 13. C. L. Hansen. 14. C. F. B. Hansen.

II Fællesclasse A: 1. H. B. Hansen. 2. B. C. Thøfsen. 3. H. Stapel. 4. B. A. Hey. 5. J. F. C. Trojel. 6. H. C. Wille. 7. A. A. H. Forsberg. 8. S. A. v. d. Na Bertelsen. 9. J. Jacobsen. 10. Chr. Krarup. 11. H. C. Langhoff. 12. D. B. B. Madsen. 13. P. C. Hvenegaard. 14. Chr. C. L. Enghoff. 15. S. Chr. Brandt. 16. G. C. Hald. 17. F. C. Chr. Andersen. 18. H. Chr. C. M. Tommerup.

II Fællesclasse B: 1. J. H. Petersen. 2. Anders Gorm Hansen (afd. Skolelærer Hansen i Glørlinge). 3. Morten Carl Seedorff (afd. Redacteur Seedorff). 4. H. J. Truelsen. 5. H. Chr. S. Helweg. 6. Th. H. Lange. 7. Baldemar Oscar Pade (Gudsforvalter Pade paa Langensøe). 8. Peter Bencke (Opsynsmand Bencke paa Sprogø). 9. H. Teisen. 10. A. J. Duck. 11. J. B. S. Grønwald. 12. L. Chr. Løndahl.

I Fællesclasse: 1. Peter Rishby Johannes Møller (Politifuldmægtig Møller i Odense). 2. Peter Ferndorf Storm Niemann (Pøssementmager Niemann i Odense). 3. Harald Leopold Christensen (Klokker Christensen i Odense). 4. J. C. Kruse. 5. J. Chr. Lund. 6. J. C. Chr. Wilken. 7. Hage Rolf Jbsen (Kjøbmand Jbsen i Rødby). 8. Frederik

Ferdinand Bjerling (Broder til Nr. 5 i III stud. Cl.).
 9. J. M. Rasmussen. 10. F. G. S. Knudsen. 11.
 K. F. Petersen. 12. H. B. Langkilde. 13. Hans
 Garboe (afd. Premierlieut. v. Garboe). 14. Henrik
 Narestrup (afd. Stiftsphysikus Narestrup). 15. A.
 Th. G. Lind. 16. Otto Petersen (Isenfrømmer Pe-
 tersen i Odense).

5. Stipendier og Legater.

Bed Ministeriets Resolution af 15de October f. A.
 ere Beneficierne i Skoleaaret 18⁵⁸/₅₉ fordeelte saaledes:

1. Høieste Stipendium 50 Rdl.: H. Chr. Hans-
 sen, J. Chr. S. Dreher, L. P. M. C. Wittrup, J.
 P. Brandt, Th. J. Thorning, S. C. C. Lassen, L.
 T. Trojel.

2. Mellemste Stipendium 35 Rdl.: R. Pe-
 dersen (Marslev), N. P. Jørgensen, G. D.
 Storch, S. C. R. Pade, N. B. Nagaard, G. T.
 Trojel.

3. Laveste Stipendium 20 Rdl.: B. A.
 F. Hansen, N. F. Dreher, H. F. Nielsen, H. B.
 Hansen, H. J. Truelsen.

Alle disse Stipendier ere blevne oplagte.

4. Fri Underviisning: M. G. J. B. Krag, G.
 J. L. Maar, D. C. G. Schroll, D. C. Bang, J.
 B. Salchow, B. F. N. Bille, A. P. Seedorff,
 G. B. Wittrup, J. B. A. Lind, A. T. Hasselager,
 G. P. Winther, G. U. Hansen, H. M. Kjær, A.
 K. Hasselager, P. G. Haugsted, A. Sachs, F. C.
 C. Andersen, A. A. G. Forsberg, G. C. L. Eng-

hoff, H. C. C. M. Commerup, J. C. Lund; samt fra 1ste Januar d. A. H. F. A. Eggers, L. C. D. Silfverberg og M. C. Seedorff; endvidere som extraordinaire Gratister: J. P. J. L. H. N. Sief, G. L. J. A. Sief og J. F. C. Trojel.

De to Skolen tillagte Portioner af det Moltkeske Legat, hver paa 40 Rdl., oppebares af Disciplene J. Th. Gleerup og J. Marestrup. Da den første af disse er afgaaet ved Dimission og den anden ogsaa har forladt Skolrn, ere de ledigblevne Portioner af Legatets Ephorus tillagte J. F. Krarup og B. A. F. Hansen.

Det Baggeriske Præmielegat tildeeldes ved Censuren efter Hovedexamen Disciplene J. F. Krarup af VII B, J. P. Brandt af VI Cl., N. P. Jørgensen af V stud. og N. F. Dreyer af IV stud. Klasse.

Det større Baggeriske Legat for Dimission tildeeldes Dimittenderne J. Th. Gleerup og Chr. F. Storch. Af Frøken Grunfts Legat for Dimission bleve de to større Portioner (hver 84 Rdl.) tillagte P. C. Krag og Th. Schroll; tvende af de mindre Portioner (hver 70 Rdl.) S. Chr. Barfod og P. Cl. Larsen. Endvidere erholdt af samme Legats Beholdning stud. theol. N. Jacobsen (dimitteret 1856) og stud. theol. H. C. Meyling (dimitteret 1857) en extraordinair Understøttelse af 50 Rdl. hver.

6. Bestemmelser angaaende Skolecontingent.

I. Ministeriets Rundskrivelse af 18de October f. A.

„I Fortsættelse af Ministeriets Circulair=Skrivelse af 10de Januar 1853 om, at de Disciple, som efter fuldendt

Den Deel af Afgangsexamen ved de lærde Skoler for at overgaae til Universitetet forlade Skolen i Løbet af Juli Maaned, kun have at erlægge Skolebetaling for den første Maaned af det Qvartal, i hvilket de udgaae af Skolen, vil Ministeriet herved have bestemt, at det Samme ogsaa for de lærde Skolers Vedkommende, i hvilke den ved Bekjendtgjørelsen af 18de Septbr. 1855 anordnede særskilte Realunderviisning er indført, skal gjælde for de Disciple, som efter at have underkastet sig Afgangsexamen for Realdisciple ved Skolen, i Løbet af Juli Maaned udgaae af denne. Tillige vil Ministeriet have samme Fritagelse for at erlægge Betaling for Juli Qvartals to sidste Maaneder tilstaaet Disciple i det Tilfælde, at de, efterat have deeltaget i Underviisningen i Skolen i Juli Maaned, udtages af Skolen efter Rectors Raad i Anledning af Udfaldet af den afholdte Hovedexamen, hvad enten Udmeldelsen for dem skeer i Juli eller i August Maaned. Naar i noget af de nævnte Tilfælde en betalende Discipel, som har Brødre i Skolen, saaledes fritages for Skolebetalingen i de sidste 2 Maaneder af Juli Qvartal, indtræder den Forhøielse i de andre Brødres paa Grund af hiin Omstændighed modererede Betaling, som er en Følge af Broderens Udtrædelse af Skolen, dog først fra Begyndelsen af det paafølgende October Qvartal.

II. Bekjendtgjørelse angaaende Forhøielse af Skolepengene.

„Paa Ministeriets allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 13de f. M. af lernaadigst at bifalde, at Skolepengene ved de lærde Skoler i Kongeriget Danmark og ved Rønne høiere Realskole forhøies saaledes:

1. ved Metropolitanskolen fra deres nuværende Beløb 50 Rbd. aarlig og, naar flere Brødre søge Skolen, 40 Rbd. for den anden og 20 Rbd. for den tredie Broder til henholdsvis 60 Rbd., 50 Rbd. og 30 Rbd. aarlig;

2. ved de andre lærde Skoler fra 30 Rbd. og for anden Broder 20 Rbd. og tredie Broder 15 Rbd. til henholdsvis 40 Rbd., 28 Rbd. og 20 Rbd. aarlig;

3. ved Kønne høiere Realskole fra 20 Rbd. og for anden Broder 15 Rbd. og tredie Broder 10 Rbd. til henholdsvis 28 Rbd., 20 Rbd. og 14 Rbd. aarlig;

Alt fra Iste October d. A. at regne, og saaledes at der desforuden erlægges i Lys- og Brændpenge efter de hidtil gjældende Bestemmelser 6 Rbd. aarlig ved Metropolitanskolen, 5 Rbd. ved de andre lærde Skoler og 3 Rbd. ved Kønne høiere Realskole, samt lige for alle Skoler i Indskrivningspenge for en Discipel 5 Rbd.

Gvilket herved bekjendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende.

Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet d. 4de Mai 1859.

C. Hall.

7. Udtog af Skolens Regnskab for Finantsaaret
1858—59.

Indtægt.

	Rd.	Sk.
1. Renter af Skolens Formue	1336	83
2. Jordebogsindtægter i Korn og Penge:		
A. Bøndergods	951 Rd.	39 f.
B. Tiender	7968	— 13 —
B. Jordskyldepenge	26	— 32 —
	<hr/>	
	8945 Rd.	84 f.
hvoraf i forrige Aars Regnskab optaget som Forudbetaling	3110	— 61 —
	<hr/>	
	5835 Rd.	23 f.
Indtægter, henhørende til næste Finantsaar, men optagne her som Forudbetaling	2814	— 49 —
	<hr/>	
	8649	72
3. Indtægter af Kirker og Præstekald	992	4 1/2
4. Skolecontingenter	3577	38
5. Forskjellige ubestemte og extraordinære Indtægter:		
a) Renter af Mühles Legat for 1858	13	71
b) Beholdningen efter Regnskabet for 1857/8	3091	11 1/2
c) Restancer indkomne fra foregaaende Aar	305	58
d) Afdrag paa Gageforskud og Gjæld	289	56
e) Tilskud fra den almindelige Skolefond	9000	—
f) Indeholdte Præmier til Livrente og Forsørgelsesanstalten af 1842	352	17
g) Indbetalte Capitaler	2350	—
	<hr/>	
Summa Indtægt	29,958	27
Udgibt	25,360	—
	<hr/>	
Beholdning	4598	27

Udgift.

	Rd.	Sk.
1. Gager til samtlige faste Lærere med Tillæg	13,867	48
2. Betaling til Timelærere	1532	6
3. Godtgjørelse til faste Lærere for Extratimer	531	54
4. Pensioner og Bartpenge	900	—
5. Regnskabsføringen	470	—
6. A. Skatter	736	27 ¹ / ₂
B. Afgifter	24	83
7. Til Skolens Bibliothek og videnskabelige Samlinger	445	68
8. Bygningernes Vedligeholdelse	600	50
9. Inventariets Vedligeholdelse	377	56
10. Belysningsfornødenheder	106	60
11. Brændselsfornødenheder	464	92
12. Forskjellige løbende og tilfældige Udgifter:		
A. Skoleopbartning	156	—
B. Reengjøring	61	70
C. Porto, Protokoller, Skrivematerialier samt til en Skriver	160	73
D. Programmer og Skolehøitideligheder	439	64
E. Andre Udgifter	10	—
13. Extraordinaire Udgifter:		
A. Indsendte Præmier til Livrente og Forsørgelsesanstalten af 1842	352	17
B. Gageforskud	250	—
C. Ublaante Capitaler	3600	—
D. Masum Kirke	117	47 ¹ / ₂
E. Udestaaende Restancer	163	48
Summa Udgift	25,360	—

8. Forøgelse af Underviisningsapparater.

Med Kjøb ere følgende udstoppede Fugle anskaffede: *Buteo lagopus*, *Circus rufus*, *Strix aluco*, *Turdus torquatus*, *Sitta europæa*, *Parus caudatus*, *Fringilla montifringilla*, *Fr. chloris*, *Picus viridis*, *P. maior*, *Numida meleagris*, *Charadrius hiaticula*, *Ch. cantianus*, *Scolopax rusticula*, *Rallus aquaticus*, *Larus marinus*, *L. argentatus*, *L. canus*, *Anas crecca*.

Skjenket af Møller Poulsen i Røde Mølle en Samling af vestindiske Dyr i Spiritus (3 Fiirbeen, 2 Gakkoer og en Snogøggle, 1 Muræna, 1 Hippocampus, nogle Skolopendrer, en Skorpion og nogle Krabber). Udskillige Smaating ere skjenkede af flere Disciple, deriblandt en Pontobdella af Discipel Lehmann og en Petromyzon af Discipel H. B. Hansen.

Udstudte af Samlingen ere følgende udstoppede Fugle: *Buteo vulgaris*, *Corvus corax*, *Motacilla flava*, *Fringilla coelebs*, *Saxicola rubetra*, *Charadrius apricarius*, *Ch. helveticus*.

Til Sangunderviisningen er anskaffet for at complete de forskjellige Berggreeniske Samlinger ialt 33 Exemplarer.

9. Bibliotheket.

Siden den nylig udfomne Fortegnelses Trykning har Bibliotheket modtaget følgende Tilvært. De fra Cultusministeriet sendte Skrifter ere betegnede med †, de af Andre givne med *. Løbenummerne henbise til de tilsvarende Rubriker i Hovedfortegnelsen.

I. Literaturhistorie.

4. † Botzon, L., De Sophrone et Xenarcho Mimographis. Prg. Bøhl 1846. 4.
- † Zehrisch, Beiträge zur Kenntniß der Darstellungsweise u. des Sprachgebrauchs der alten vornehmlich römischen Dichter. Prg. Görlitz Jan. 1856. 4.
- † Kock, C., De parabasi, antiquae comoediae Atticae interludio. Prg. Anclam 1856. 4.
- † Petermann, A., Ueber den Ursprung u. Begriff der römischen Satire. 1. Th. Prg. Glogau ev. G. 1856. 4.
- † Richter, F. W., Die altgriechische Tragoedie u. das altgriechische Theaterwesen. Prg. Quedlb. 1856. 4.
6. * Danst Bogfortegnelse udg. af G. E. C. Gad. 1859 Nr. 1—2.
- † Erslev, Th. H., Supplement til „Alm. Forfatter-Lex. f. Konger. Danm.“ indtil Udgangen af A. 1853. 6. H. Kbh. 1858.
- * Petersen, N. M., Bidrag til den dsk. Literaturhistorie. IV, 1—3. H. Kbh. 1857—58.
6. h. Kraft, J. C., Norsk Forfatter-Lexikon 1814—56. Udg. og forøget af C. E. M. Lange. 1—3. H. (A—Keyser). Christn. 1857—58.
8. * Verzeichniß der Bücher, Landkarten etc. Hrsg. v. der Königl. Preussischen Buchhdlg. in Bpz. 1858, 1—2.
12. Archiv f. das Studium der neueren Sprachen u. Literaturen. Hrsg. v. L. Herrig. 25. Bs. 1—2. H. Brnschw. 1859.
- Repertorium, Leipziger, der deutschen u. ausländ. Literatur. Hrsg. v. E. G. Gersdorf. 17. Jahrg. I—VII. Lpz. 1859.

II. Encyclopædiske og blandede Skrifter.

13. Nordisk Conversationslexicon. 6—22. H. Kbh. 1858—59.
15. a. Eschricht, D. F., Folkelige Foredrag. 2. Sml. 2. H. Kbh. 1859.

15. a. Oversigt over d. kgl. dsk. Vidensk. Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder i A. 1858 Nr. 1—6. Af G. Forchhammer. Kbh.
15. b. Danne-Virke et Lids-Skrift af N. F. S. Grundtvig. 1—4. B. Kbh. 1816—19.
- Danff Maanedsskrift. 2. Række. Red. og udg. af M. G. G. Steenstrup. 1859, 1. B. Kbh.
- Nordisk Universitets-Tidskrift. 4. Aarg. 1—3. H. Kbh., Lund, Christiania 1858.
- Prometheus. Maanedsskrift for Poesie, Æsthetik og Kritik, udg. af Dehlenschläger. 1—6. B. Kbh. 1833—34. (3 B.)
- Samleren, et Ugeskrift. 1. B. udg. af E. Gunnerus, 2—3. B. udg. af L. H. Bøgg, 4—6. B. udg. af Fr. Eckard. Kbh. 1792—93.
- Tritogenia. Et Maanedsskrift udg. som Forts. af Minerva ved N. E. Rahbek, sluttet af F. Thaarup. 1—7. B. Kbh. 1828—30.
- Ugentlige Blade. Udg. af H. Herge. Nr. 1—34. Kbh. 1858—59. 4.

III. Sprog og Nationalliteratur.

22. Engelmann, W., Bibliotheca scriptorum classicorum et Graecorum et Romanorum. 7. Aufl. Lpz. 1858.
23. † Stephanus, H., Thesaurus Græcæ linguæ. Vol. I. fasc. 6—7; vol. VIII. fasc. 1—6. Parisiis. Fol.
26. † Janson, G. L., De Græci sermonis deminutivis in *ιανος, ιαμη* cadentibus et de iis quæ inde propagantur. Prg. Thorn 1856. 4.
- † Steinke, De patronymicis Græcis diss. II. Prg. Elbing 1856. 4.
- † Winkler, R., De accentus Græci vi et usu. Prg. Brsl. Kath. G. 1856. 4.
29. † Ochmann, J., Index verborum linguæ Latinae. Bilag til Prg. Oppeln 1836.

31. † Richter, E. L., De supinis Latinae linguae. P. 1.
Prg. Königsb. Altst. G. 1856. 4.

† Wolff, W., De formularum non (modo) et non
modo non — sed (etiam) et ne-quidem,
quæque sunt similes, usu Ciceroniano. Prg. Rati-
bor 1856. 4.

35. Aeschylus.

† Boeger, De primo stasimo Agamemnonis Aeschy-
lae. Prg. Königsb. i. d. N. 1856. 4.

† Klossowski, De ultimo Persarum cantico. Prg.
Trzemeszno 1856. 4.

† Ἀριστάρχου Σαμίου βιβλίον περὶ μεγεθῶν καὶ ἀπο-
σημάτων ἡλίου καὶ σελήνης. Mit kritischen Berich-
tigungen v. E. Nizze. Prg. Stralsund 1856 b. 4.

† Aristoteles, Der Nikomachischen Ethik 6. Buch, übs.
v. H. Kruhl. Prg. Leobschütz 1856. 4.

† Bojesen, E., Om den 8. og 9. Bog af den Ni-
comacheische Ethik. Prg. Sorø 1858.

† Klein, De partibus formisque quibus tragoediam
constare voluerit Aristoteles. Prg. Bonn 1856. 4.

Demosthenes.

† Offenbergh, J., Apologia Demosthenis. Prg.
Münster 1856. 4.

Euclides.

† Knochius, J. H., et Maerkerus, F. J., ex Procli
successoris in Euclidis elementa commentariis de-
finitionis quartae expositionem quae de recta est
linea et sectionibus spiricis commentati sunt.
Prg. Herford 1856. 4.

Euripides.

† Silber, Lectiones Euripidaeae. Prg. Delß 1856. 4.

Herodotus.

† Steudener, H., De divinationis apud Herodotum
ratione. Prg. Roßleben 1856. 4.

† Wendt, De oratione Herodoti. Prg. Greiffenb.
1856. 4.

35. Homerus.

- † Bigge, H., De Cyclopibus Homericis. Prg. Coblenz 1856. 4.
- † Hiecke, Der gegenwärtige Stand der Homerischen Frage. Prg. Greifswald 1856 b. 4.
- † Houben, J. A., Qualem Homerus in Odyssea finxerit Ulixem. Prg. Trier 1856. 4.
- † Lange, A. Th., Ad Homeri Odysseæ aliquot locos annotationes. Prg. Brsl. Friedr. G. 1856. 4.

Isokrates.

- † Starke, H., Commentatio de Isocratis orationibus *πρὸς Καλλιμάχον* et *περὶ τοῦ ζεύγους*, Prg. Posen Fr. Wilh. G. 1856. 4.

Julianus.

- † Cauer, Ueber die Caesares des Kaisers Julianus Apostata. Prg. Brsl. Maria M. G. 1856. 4.

Nonnus.

- † Rigler, Meletemata Nonniana. P. 5. Prg. Potsdam 1856. 4.

Platon.

- † Lipke, De Platonis Phaedri consilio. Prg. Wesel 1856. 4.

Sophokles.

- † Hertel, F. Th., Kritische u. exegetische Bemerkungen über einige Stellen des Sophokles. Prg. Torgau 1856. 4.
- † Kolster, W. H., Ueber das innere Object im Sprachgebrauch des Sophokles. Prg. Melldorf 1858. 4.
- † Schütt, F. K. G., Ueber den Polyneikes des Oedipus auf Kolonos. Prg. Görlitz Juni 1855. 4.
- † Suero, De tragicæ Musæ natura generatim, Sophocleæ autem imprimis arte atque præstantia. Prg. Magdeb. Domg. 1856. 4.

Thucydides.

- † Meinshausen, H., Ueber die Thucydideische Beschreibung der Belagerung v. Syracus. Prg. Mühlhausen 1856. 4.

35. Xenophon.

† Heiland, Quaestiones Xenophontaeae. Prg. Sten-
dal 1856. 4.

38. * Ciceronis, M. T., et clarorum virorum epistolæ. Ed.
J. A. Martyni-Laguna. V. 1. Lpz. 1804.

† Bogen, De locis aliquot e Ciceronis Tusculanarum
disputationum libro I. Prg. Neuß 1856. 4.

† Jessen, P. H., Quaestiuncula Tulliana. Prg. Glück-
stadt 1858. 4.

Horatius.

† Arnold, Th., Ueber die griech. Studien des Horaz. 2.
Abth. Prg. Halle Hauptsch. 1856. 4.

† Berning, Geist der horazischen Briefe. Prg. Redz-
linghausen 1856. 4.

† Hanow, Scida horatiana, quae est de carmine 11.
libri II. Prg. Züllichau 1856. 4.

† Oebeke, Fr., De Q. Horatii Flacci prioribus sex
libri tertii carminibus disputatio. P. 1. Prg.
Aachen 1856. 4.

† Schröter, Quæstiones Horatianæ. Prg. Saarbrücken
1856. 4.

† Seyffertus, R., Scholia ad Horatii satiras. Prg.
Kreuznach 1856. 4.

Juvenalis.

† Haeckermann, A., Der Pithoeanische codex Ju-
venalis. I. Prg. Greifswald 1856 a. 4.

† Ovid, Fasti B. I. übs. v. R. Merkel. Prg. Schleusin-
gen 1856. 4.

† Schmidt, M., De Ovidii versibus hexametris. Prg.
Cleve 1856. 4.

Seneca.

† Boehm, F., S. Annaeus Seneca u. sein Werth auch
für unsere Zeit. Prg. Berl. Fr. Wilh. G. 1856. 4.

† Tacitus, C. Corn., Agricola. Lat. u. Deutsch mit Anm.
v. A. S. F. Henrichsen. 1. Prg. Altona 1858. 4.

38. † Terentsees Lyffspil. Dvs. af H. K. Witte. Andriens
inden. Prg. Rand. 1858.
- Virgilius.
† Seruii comment. Verg. Aen. lib. I, 139—200.
Ed. G. Thilo. Prg. Naumburg 1856. 4.
39. † Kaiser, Lat. Gratulations-Ode zur 3. Secularfeier des
Lissaer Gymnasiums. Prg. Brieg 1856. 4.
† Reinhardt universitati Gryphiswaldensi saecularia quar-
tum celebranda gratulatur. Prg. Greifsw. 1856 c. 4.
41. † Kienert, Zur Kritik der attischen Dichter. Prg. Cös-
lin 1856. 4.
42. * Samfund, det philol. hist., Udsigt over dets Virksom-
hed i A. 1857—58. 4. Aarg.
49. Holst, H. P., Dansk Rettskrivningsordbog. 1—4. Levering.
Kbh. 1858.
Molbeck, C., Dansk Ordbog. 2. Udg. 1—9. H. Kbh.
1854—59.
50. Lyngby, K. J., Bidrag til en sønderjydske Sproglære.
Kbh. 1858.
51. Samling af smukke danske Vers og Miscellanea: Sproget
til Nytte og Ziir. 1—10. B. Kbh. 1742. (1 B.)
Ejvs, Peder, Hjernefulde Ordsprog, udsøgte og ordnede
ved N. Nyerup. Kbh. 1807.
- 51.b. Bugge, S., Gamle norske Folkeviser. Kristiania 1858.
52. * Baggesen's, J., philosophischer Nachlass. Hrsg. v. C. U.
N. Baggesen. 1. B. Bern 1858.
- Holberg.
Smith, C. W., Om Holbergs Levnet og populære
Skrifter. Kbh. 1858.
- Paludan-Müller, F., Ungdoms Skrifter. 2. Smf. Revid.
Udg. Kbh. 1859.
- 52.b. * Bjørnson, B., Halte Gulda. Drama. Bergen 1858.
* —, Mellem Slagene. Christiania 1858.
* Tbsen, H., Hærmændene paa Helgeland. Christiania 1858.
57. Grimm, J. u. W., Deutsches Wörterbuch. 2. Bs. 1—6.
Lfr.; 3. Bs. 1. Lfr. Lpz. 1854—59.

58. † Løffe, J., Lybſt Syntax. 1. Raſuſkære. Prg. Vildeſhammer 1857.
62. * Frehtag, G., Dramatiſche Werke. Lpz. 1858.
* Geibel, G., Brunhild. Eine Tragoedie aus der Nibelungensage. Stuttg. u. Augsb. 1857.
Goethe, Gög von Verſichingen. Stuttg. u. Augsb. 1858. (5 Expl.)
Schiller, F. v., ſämmtliche Werke. 1—18. Bdh. Stuttg. u. Lüb. 1822—26. — Supplemente 1—6. Bdh. Lpz. 1823. (12 B.)
——, Wallenſtein. Stuttg. u. Augsb. 1858. (3 Expl.)
63. Boeck's, A., Reden (Gesammelte kleine Schriften, 2. B.). Hrsg. v. F. Ascherson. Lpz. 1859. (Jvf. 39).
65. Webster, N., A dictionary of the English language. Revised and enlarged by C. A. Goodrich. Lond. 1858. 4.
66. Latham, R. G., The English language. 4. ed. V. 1—2. Lond. 1855.
71. * Hauschild's franſke Elementarbog. 1—2. Kursus. Bearb. og ovsf. af N. K. S. Kbh. 1858. (2 B.)

IV. Theologi.

83. † Seemann, H. J., Das griech. u. römische Heidenthum in ſeiner Beziehung zum Chriſtenthume. Prg. Reiſſe 1856. 4.
87. † Redner, L., Die civitas dei des h. Auguſtin. Prg. Conig 1856. 4.
88. * Bøhm, Ch. J. L., Om Tidernes Tegn og vor Herres Jeſu Chriſti anden Tilkommeſe. Kbh. 1858.
† Holſelt, P. C. D. N., Et Blik paa den chriſtne Kirke før og eſter Conſtantin. Prg. Stien 1857.
89. † Bendixen, Des Grafen Bernardino Rebolledo Selvas Danicas. Eine Episode aus der Geſchichte der kath. Propaganda im Norden. Prg. Plön 1858. 4.
92. † Krahe, L., Ueber die Nothwendigkeit der chriſtlichen Moral im Gegensaße zur philoſophiſchen. Prg. Düſſeldorf 1856. 4.

V. Philosophi.

102. † Wehrenpennig, W., Die Verschiedenheit der ethischen Principien bei den Hellenen. Prg. Brl. Joach. G. 1856. 4.
103. (Kierkegaard, S.,) Gjentagelsen. Et Forsøg i den experimenterende Psykologi af Conf. Constantius. Kbh. 1843.
- (—,) Frygt og Bæven. Dialektisk Lyrik af Joh. de silentio. 2. Udg. Kbh. 1857.
- (—,) Philosophiske Smuler eller En Smule Philosophi. Af Joh. Climacus. Kbh. 1844.

VI. Æsthetik.

104. † Müller, E., Das christl. Kunstprincip seinem geschichtlichen Ursprunge nach. Prg. Liegnitz G. 1856. 4.
- * Møller, P. L., Det nyere Lystspil i Frankrig og Danmark. Kbh. 1858.

VII. Pædagogik.

105. Archiv, Pædagogisches. Hrsrg. v. W. Langbein. 1. Jahrg. Nr. 1—4. Stettin 1859.
- Hjemmet og Skolen. Udg. af H. Schneekloth. 1. H. Kbh. 1859.
- Roth, C. L., Kleine Schriften pædagogischen u. biographischen Inhalts, mit einem Anhang lateinischer Schriftstücke. 1—2. B. Stuttg. 1857.
- † Stub, P. J., Om Charaktergivningen ved Drengeskoler. Prg. Thronhj. 1857.
106. † Arnoldt, F. A. Wolf I. Zum Lections- u. Stundenplan gelehrter Schulen; II. Von der Unterrichtsfolge u. dem grammat. u. lexicologischen Unterricht in den beiden gelehrten Sprachen. Prg. Gumbinnen 1856. 4.
- † Bødtker, I. E., Bør examen artium henlægges til Skolerne? Prg. Kristiania Kathsk. 1857.
- † Holmboe, H., Noogle Bemærkninger om Underviisningen i de lærde Skoler. Prg. Bergen 1857.

106. † Rosenbergs, K., Kloppstoß über die Alten. Prg. Berl. Gewerbeschule 1856. 4.
Zeitschrift für das Gymnasialwesen, hrsg. v. J. Mützell. Jan.—März 1859. Brl.
107. † Burmester, G., Ueber die Bedeutung der Lehre für die christliche Erziehung. Prg. Rastenburg 1858. 4.
† Silber, Der Religions-Lehrplan. Prg. Dels 1856. 4.
109. † Hornbostel, W., Ueber die Einwirkung der vergleichenden Grammatik auf die Methode des franz. Unterrichts an Gymnasien. Prg. Rastenburg 1857. 4.
110. † Borch, C. A., Prover af en Lærebog i Verdenshistorien til Brug for Latin- og Realskoler. Prg. Stavanger 1857.
† Jansen, Ueber Ziel u. Gang des geschichtlichen Unterrichts auf Gelehrtenschulen. Prg. Kiel 1858. 4.
115. † Linde, N. C. P., Meddelelser ang. Kbh.s. Univ., den polyt. Læreanstalt m. m. 1849—56. 3. H. Kbh. 1859.
116. Kjøbenhavns Univerfitet. — † Prg. til Reformationssfesten 1858.
† Forelæsningskatalog 1859, 1.
† Liste over philosoph. Ex. 1856, 57.
——. Veterinair- og Landbohøjskolen.
† Commissionsbetænkning i Anl. af d. kgl. Veterinairskoles Udvidelse til en Læreanstalt for de Landbovirksomheden vedrørende Fag. Kbh. 1855.
† Jørgensen, B. S., Underviisningen for Landmænd ved Veterinair- og Landbo- Højskolen. Foredrag. Kbh. 1858.
- Odense Kathedralskole. — Prg. til Kong. Fødsf. 1805.
Reykjavik lærde Skole. — † Prg. til Ex. 1858.
Viborg Kathedralskole. — Prg. til Ex. 1808.
119. Throndhjems Kathstf.
† Müller, H. H., Bemærkninger og Aftstykke, Throndhjems Kathstf. Bygninger vedkommende i ældre og nyere Tider. Prg. Throndhjem 1857.

VIII. Lovkyndighed.

122. Love og Anordninger m. m. f. A. 1858. Saml. og udg. af T. Algreen-Ussing. Kbh. 1859.
Kgl. Rescripter og Resolutioner m. m. Geistligh. i Danm. vedt. Saml. og udg. af C. F. Schwarckstopf. Ny Række. 5. Bds. 1. H. 1854. Kbh. 1859.

IX. Politik og Statsøkonomi.

127. *Blanqui, A., Grundrids af den politiske Økonomi. Paa Dansk udg. af E. Casberg. Kbh. 1858.
*Kayser, C. J., Om Arbeidets Ordning. Kbh. 1857.

X. Historie og Geographi.

135. † Lucas, Ueber die Bundesgenossenschaft der Athener. Prg. Rendsburg 1858. 4.
141. Schoemann, G. F., Griechische Alterthümer. 2. B. Brl. 1859.
144. Ansjær, S., Geogr.=statistisk Haandbog. 2. Bds. 1—4. H. Kbh. 1859.
Petermann, A., Mittheilungen über neue Erforschungen auf dem Gesamtgebiete der Geogr. 1859, I—IV. Gotha. 4.
146. *Gansteen, Chr., Reise-Grindringer. Christiania 1859.
Livingstones Reise i Syd-Afrika. Dvs. af M. Th. Bölle. 1—2. B. Kbh. 1858—59.
147. † Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearchiv. 2. Bs. 3. H. Kbh. 1858. 4.
*Udvalg af hidtil utrykte danske Diplomer og Breve fra 14—16. Aarh., udg. af C. Molbech og N. M. Petersen. 1. Bds. 3. H. Kbh. 1858.
168. † Sommer, A. G., Thomas Bartholin. Prg. Kbh. Univ. Ref. 1858. 4.
Kierkegaard, S., Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed. Kbh. 1859.
169. † Statistisk Tabelværk. Ny Række. 16—17. B. Kbh. 1858. 4.

169. Trap, J. P., Statistisk-topogr. Bestr. af Konger. Danm. 9. H. Kbh. 1859.
 —, Grundtegninger, Kort og Afbildninger m. m. udg. som Bilag til stat.=topogr. Bestr. af Konger. Danm. 1—2. H. Kbh. 1859.
170. * Wegener, C. F., Historiske Efterretninger om Abrahamstrup Gaard i ældre og nyere Tider. 1—2. D. (Afr. af Annaler f. nord. Oldk. 1852—56.) Kbh. 1855—56.
 * —, En Vandring gjennem Jægerspriis's Have og Lund. (Afr. af Annaler f. n. O. 1856). Kbh. 1858.
 * Samlinger til Thyens Hist. og Topographie, udg. af Thyens Stifts liter. Selskab. 1. H. Df. 1859.
 Brasch, C. H., Bømmetofte's Historie som Herregaard, Slot og Kloster. 1. D. Kbh. 1859.
171. * Valudan-Müller, C., Wider das Sendschreiben des Herrn Pastors F. Peterfen an den Bischof Thomander. Tnsb. 1858.
172. Knudsen, F., Stesvigskke Provindsialefterretninger. 1—2. H. Tnsb. 1858—59.
173. * Winther, N., Færøernes Historie. 1—2. H. Kbh. 1858.
176. Norske Magazin. Skrifter og Optegnelser ang. Norge og forfatt. efter Reformationstiden. Sml. og udg. af N. Nicolaysen. 1. B. Christiania 1858.
200. Thiers, A., Hist. du consulat et de l'empire. 62—85. livraisons. Bruxelles 1856—57.
216. * Kalkar, Chr. H., Livsbilleder af Guds Riges Historie. 2. Sml. Kbh. 1858.
219. * Lind, P. G., Christendommens Indflydelse paa de occidentalske Folkeslags sociale Forhold fra A. 500 til 814. Kbh. 1858.
 † Schönwälder, Die Weltgeschichte als Vorhalle für das Reich Gottes. Prg. Brieg 1856. 4.
227. † Tidsskrift, Historisk. 3. Række. Udg. af d. dsk. hist. Forening. Red. af N. L. Westergaard. 1. Bs. 1. H. Kbh. 1857.

XI. Mathematisk.

230. Tidsskrift, Mathematisk, udg. af H. C. F. C. Schiellerup og Cam. Tychsen. Nr. 1. April 1859. Kbh.
- Zeitschrift für Math. u. Physik, hrsg. v. O. Schlömilch, B. Witzschel u. M. Cantor. 4. Jahrg. 1—2. H. Lpz. 1859.
231. Krarup = Hansen, C. S. L., Arithmetik til Brug for Gymnasier og Skoler. Høderst. 1855.
236. * Johnsen, F. W., Geometriske Tegneopgaver ordnede til Brug for Real- og Borgerskoler. Ods. 1858.
- Tychsen, C., En Samling af stereometr. Opgaver. Kbh. 1859.

XII. Naturvidenskab.

242. Tidsskrift for popul. Fremstillinger af Naturvidenskaben, udg. af C. Fogh, Chr. Lütken og Chr. Vaupell. 5. B.; 2. Række 1. Bs. 1—2. H. Kbh. 1858—59.
250. Mundt, C. E., Grundtræk af Astronomien. Kbh. 1859.
253. * Cotta, B., Geologiske Billeder. Efter Drig. 3. Dpl. ved C. Fogh. Kbh. 1858.
-

De offentlige Examinier

i

Odense Cathedralsskole for Aaret 1859

foretages i følgende Orden:

A. Afgangsexamen.

Torsdag	den 7	Juli Kl. 8.	VI Cl. Lydsf.
Fredag	" 8	— 8.	VI Cl. Naturhistorie.
—	" "	— 3.	VI Cl. Geographie.
Løverdag	" 9	— 8.	VI Cl. Fransf.
Mandag	" 11	— 3.	VII Cl. A. Hebraisf.
Tirsdag	" 12	— 8.	VII Cl. A. Latin.
Onsdag	" 13	— 8.	VII Cl. A. Religion.
Torsdag	" 14	— 8.	V Realscl. A. Historie og Geographie.
—	" "	— 10.	VII Cl. A. Naturlære.
—	" "	— 4.	V Realscl. A. Mathematik.
Fredag	" 15	— 8.	V Realscl. A. Fransf.
—	" "	— 10.	V Realscl. A. Engelsf.
—	" "	— 4.	V Realscl. A. Naturlære.
Løverdag	" 16	— 8.	V Realscl. A. Naturhistorie.
—	" "	— 10.	VII Cl. A. Mathematik.
—	" "	— 3.	V Realscl. A. Lydsf.
Mandag	" 18	— 8.	VII Cl. A. Græsf.
Onsdag	" 20	— 8.	VII Cl. A. Historie.

B. Skolens Hovedexamen.

Torsdag den 23de Juni.

8—12. VII Cl. B. Version.

Freitag den 24de Juni.

8—12. VII Cl. B. Dansk Stiil.

Løverdag den 25de Juni.

8—12. VII Cl. B. Latinisk Stiil.

3—6. VII Cl. B. Arithmetisk Opgave.

3—7. VI Cl. Latinisk Stiil.

Mandag den 27de Juni.

8—10. V Realcl. B. Arithmetisk Opgave.

3—7. VI Cl. Dansk Stiil.

Torsdag den 7de Juli.

8—12. V st. Cl. Dansk Stiil.

8—11. V, IV R., IV st., III R. Dansk Stiil.

8—10. II Cl. Dansk Stiil.

10—12. III st., I Cl. Dansk Stiil.

12—1. Sangprøve.

3—6. V og IV Realcl. Historie og Geographie.

3—6. IV st. Cl. Græsk.

4—6. II Cl. Regning.

Freitag den 8de Juli.

8—11. V og IV st. Cl. Latinisk Stiil.

8—11. V og IV Realcl. Lydsk Stiil.

11—1. I Cl. Regning.

3—6. VII Cl. B og V R. Geometrisk Opgave.

3—6. V og IV st. Cl. Lydsk Stiil.

3—5. III st. Cl. Dansk.

Løverdag den 9de Juli.

8—11. V st. Cl. Religion.

8—12. II A og B. Historie.

11—1. III Realcl. Regning.

3—6. VII Cl. B. Mathematik.

3—6. V og IV Realcl. Engelsk Stiil.

3—6. III st. Cl. Latin.

Mandag den 11te Juli.

8—11. V st. Cl. Lydsk.

8—11. V Realcl. Geometrisk Tegning.

8—11. IV st. Cl. Fransk.

8—11. III Realcl. Dansk.

- 3—6. III st. Cl. Historie og Geographie.
 3—6. I Cl. Naturhistorie.
 4—5. VII Cl. B. Hebraisk.
 4—6. V og IV Realcl. Regning.

Tirsdag den 12te Juli.

- 8—12. V st. Cl. Historie og Geographie.
 8—11. V og IV Realcl. Naturhistorie.
 8—11. II Cl. A. Tysk.
 3—6. VII Cl. B. Religion.
 3—6. IV st. Cl. Mathematik.
 3—6. III Realcl. Engelsk.
 3—5. II Cl. B. Tysk.

Onsdag den 13de Juli.

- 8—11. VII Cl. B. og V R. Naturlære.
 8—11. V st. Cl. Fransk.
 8—12. II Cl. AB. Dansk.
 3—6. VI Cl. Historie.
 3—6. IV Realcl. Religion.
 3—5. III st. Cl. Naturhistorie.
 3—6. III Realcl. Mathematik.

Torsdag den 14de Juli.

- 8—11. VI Cl. Latin.
 8—11. V Cl. Græsk.
 8—12. II Cl. AB. Naturhistorie.
 3—6. IV st. Cl. Religion.
 3—6. III Realcl. Historie og Geographie.
 3—6. I Cl. Tysk.

Lørdag den 16de Juli.

- 8—11. V og IV R. Fransk.
 8—11. IV st. Cl. Latin.
 8—12. II Cl. AB. Geographie.
 3—5. III st. Cl. Fransk.
 3—5. III Realcl. Naturhistorie.
 3—6. I Cl. Religion.

Mandag den 18de Juli.

- 8—11. VI Cl. Mathematik.
 8—12. II Cl. AB. Fransk.
 10—1. VII Cl. B. Græsk.
 10—1. III Realcl. Tysk.
 3—6. V Cl. Latin.
 3—6. V og IV Realcl. Engelsk.
 3—6. IV st. Cl. Historie og Geographie.
 4—6. III st. Cl. Arithmetik.

Tirsdag den 19de Juli.

- 8—11. VII Cl. B. Latin.
 8—11. VI Cl. Religion.
 8—12. V fl. Cl. Mathematik.
 8—11. V og IV Realel. Lydst.
 11—1. III fl. Cl. Lydst.
 3—5. IV fl. Cl. Naturhistorie.
 3—6. III Realel. Fransk.
 3—6. II Cl. AB. Religion.
 3—6. I Cl. Dansk.

Onsdag den 20de Juli.

- 8—11. VI Cl. Græsk.
 8—11. V fl. Cl. Naturhistorie.
 8—11. III Realel. Religion.
 10—1. VII Cl. B. Historie.
 3—6. V og IV R. Mathematik.
 3—6. IV fl. Cl. Lydst.
 3—6. III fl. Cl. Religion.
 3—6. I Cl. Historie og Geographie.

Torsdagen den 21de Juli Kl. 8 foretages Indlemmelsesproven med dem, som ere anmeldte til Optagelse i Skolen.

Fredagen den 22de Juli Kl. 10 Translocation og Bekjendtgjørelse af Afgangsexamens Udfald.

Disciplenes Fædre og Foresatte samt andre Skolens og Videnskabernes Belyndere indbydes herved til at bære disse Examiner med deres Nærværelse.

Henrichsen.

